

ROZDZIAŁ III

KRYTERIA WYODRĘBNIENIA PROFILI KLIENTA W MIEJSCOWOŚCIACH UZDROWISKOWYCH

Pojęcie turystyki z ekonomicznego punktu widzenia podkreśla aspekty związane z przemieszczaniem, czasową zmianą miejsca pobytu, wyszczególnia cele wyjazdów turystycznych oraz uwzględnia sferę jego obsługi i efektów gospodarczych¹⁸³.

Z tego wynika, że turystyka to ruch turystyczny (popyt), podaż, umożliwiająca dojazd, pobyt i powrót (sfera obsługi ruchu turystycznego) oraz szeroko rozumiane skutki gospodarcze, związane z istnieniem obu tych kategorii ekonomicznych¹⁸⁴.

Turystyka jest zjawiskiem znacznie szerszym niż ruch turystyczny. Jego istotą jest dobrowolna zmiana miejsca pobytu, natomiast podmiotem-człowiek, który wykazuje różne upodobania w zakresie organizacji wypoczynku¹⁸⁵. Badanie ruchu turystycznego ma duże znaczenie w kształtowaniu produktu turystycznego uzdrowisk, bowiem jego uczestnicy reprezentują określony popyt na produkt turystyczny uzdrowisk.

Analiza ruchu turystycznego w gminach uzdrowiskowych w Polsce przeprowadzona została na podstawie sprawozdawczości statystycznej prowadzonej przez Główny Urząd Statystyczny dla okresu od 1998 do 2004. Zakres wykonywanych analiz obejmuje zarówno turystyczne obiekty noclegowe, jak i placówki lecznictwa uzdrowiskowego¹⁸⁶ (dane za okres 1998 – 2002). Przyjazdowy ruch turystyczny w uzdrowiskach polskich pokazano w przekroju rodzajowym i przestrzennym. W układzie rodzajowym uwzględniono 6 rodzajów placówek lecznictwa uzdrowiskowego i 18 rodzajów turystycznych obiektów noclegowych w 2004r. (z pominięciem pokoi gościnnych), gdyż od 2000r. statystyka publiczna nie obejmuje pokoi gościnnych, z powodu trudności w uzyskaniu odpowiedniej liczby sprawozdań od kwaterodawców.

Do placówek lecznictwa uzdrowiskowego zalicza się 6 rodzajów obiektów: szpitale uzdrowiskowe, sanatoria uzdrowiskowe, prewentoria uzdrowiskowe dla dzieci, przychodnie uzdrowiskowe, zakłady przyrodolecznictwa i sanatoria rehabilitacyjne, z których 4 pierwsze zaliczone są do tzw. zakładów lecznictwa uzdrowiskowego zgodnie z ustawą o uzdrowiskach, gminach i lecznictwie uzdrowiskowym z dnia 28 lipca 2005r.¹⁸⁷ Wszystkie wyżej wymienione placówki lecznictwa uzdrowiskowego w sprawozdawczości GUS do 2002r. ujmowane są

---

¹⁸³ *Kompendium wiedzy o turystyce*, praca zbiorowa pod red. G. Gołębskiego, op. cit., s. 23

¹⁸⁴ S. Wodejko, *Ekonomiczne zagadnienia turystyki*, Wyższa Szkoła Handlowa w Warszawie, Warszawa 1997, s. 12

¹⁸⁵ J. Warszyńska, A. Jackowski, op. cit., s. 24

¹⁸⁶ od roku 2002 obowiązuje ustawa o ochronie danych

¹⁸⁷ Dz. U. z 2005 Nr 167, poz.1399

oddzielnie. W ramach turystycznych obiektów noclegowych GUS wyróżnia zakłady uzdrowiskowe, które określa jako zakłady opieki zdrowotnej położone na terenie uzdrowiska i wykorzystujące przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych naturalne zasoby lecznicze uzdrowiska. W przeciwieństwie do placówek lecznictwa uzdrowiskowego zakłady uzdrowiskowe ujmowane są zespołowo i zlicza się do nich zgodnie z formularzem KT-1 szpitale i sanatoria uzdrowiskowe położone na terenie uzdrowiska.

Tak określony stan rzeczy nie pozwala na utożsamienie czy przeprowadzenie analizy porównawczej zakładów uzdrowiskowych zaliczonych do turystycznych obiektów noclegowych z placówkami lecznictwa uzdrowiskowego.

W zakresie turystycznych obiektów noclegowych posłużono się niepublikowanymi wyselekcjonowanymi informacjami GUS z badania opartego na formularzu KT- 1 i KT – 1a. W zakresie placówek lecznictwa uzdrowiskowego wykorzystano niepublikowane dane krajowe GUS dotyczące lecznictwa uzdrowiskowego, sanatoriów rehabilitacyjnych i prewentoriów, uzyskane w wyniku badania ZD –2. Nie jest to jednak cała lecznicza baza noclegowa. Między innymi pominięto w tablicach zbiorczych nie składające sprawozdań ZD –2 placówki należące do resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych.

Przekroje przestrzenne obejmują dane dotyczące 41 gmin uzdrowiskowych, w których znajdują się 43 uzdrowiska statutowe. Ze względu na brak danych dotyczących turystycznej bazy noclegowej w sprawozdawczości GUS w 2004 roku 2 miejscowości uzdrowiskowe zostały pominięte: Wieniec Zdrój (Brześć Kujawski) i Przerzeczyn Zdrój (Niemcza). W analizie turystycznej bazy noclegowej pominięto również Kraków, w bliskości którego znajduje się uzdrowisko statutowe (Kraków-Swoszowice) ze względu na specyfikę tego miasta, którego dane liczbowe mogłyby zaburzyć trafność oceny bazy noclegowej w uzdrowiskach statutowych. Ponadto dwa uzdrowiska (Sękowa i Supraśl) zostały pominięte w sprawozdawczości GUS w 2002r. w leczniczej bazie noclegowej.

Należy podkreślić, że przedstawione w tym rozdziale informacje o noclegowej bazie turystycznej nie obejmują wszystkich obiektów świadczących usługi noclegowe. Bowiem od 2000 roku GUS nie gromadzi danych o pokojach gościnnych (kwaterach prywatnych). Od 2000 roku rejestruje się tylko kwatery agroturystyczne występujące w ramach prywatnej bazy noclegowej. Zgodnie z nomenklaturą statystyki turystycznej Światowej Organizacji Turystyki (WTO) mówi się o obiektach zakwaterowania zbiorowego i prywatnej bazie noclegowej.

Warto dodać, że od 2000 roku GUS zmienił sposób prezentacji danych odnośnie wykorzystania noclegowych obiektów turystycznych. Od 2000 roku dane te odnoszą się do całego roku i są dostarczane co kwartał w miejsce dawnego okresu sprawozdawczego od października do września. Stąd wynikają braki danych za 1999 rok.

Prezentowane badania dotyczą rejestrowanej bazy noclegowej, należy jednak pamiętać o tzw. obiektach nie rejestrowanych, które nie są objęte sprawozdawczością GUS.

Badania ruchu turystycznego w uzdrowiskach polskich uzależnione są od jakości danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego. Należy pamiętać, że dane te obarczone są znacznym marginesem błędu. Wynika to przede wszystkim z faktu, że podmioty gospodarcze nie wywiązują się z obowiązku statystycznego.

1. Wielkość ruchu turystycznego w gminach uzdrowiskowych w Polsce

1.1. Profil kuracjuszy i turystów korzystających z turystycznej i leczniczej bazy noclegowej

Wielkość ruchu turystycznego ma swoje bezpośrednie odzwierciedlenie w liczbie korzystających z obiektów noclegowych, w stopniu ich wykorzystania i liczbie udzielonych noclegów.

W załączniku 1 zawarte zostały dane dotyczące liczby korzystających z turystycznej bazy noclegowej (turyści krajowi i zagraniczni) w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998 – 2004. W całym omawianym okresie można wyróżnić charakterystyczne etapy: rok 1999 charakteryzował się największą liczbą turystów korzystających z turystycznej bazy noclegowej (1 590 658 osób), natomiast w latach 2000 – 2002 nastąpił spadek liczby korzystających z turystycznej bazy noclegowej (1 451 054 osób w 2002r.), a w roku następnym odnotowano wzrost o ponad 59 tys. osób (8,4%) w stosunku do 2002r. Natomiast w roku 2004r. liczba turystów korzystających z turystycznej bazy noclegowej w omawianych miastach i gminach uzdrowiskowych zmniejszyła się o ponad 30 tys. osób w stosunku do 2003r.

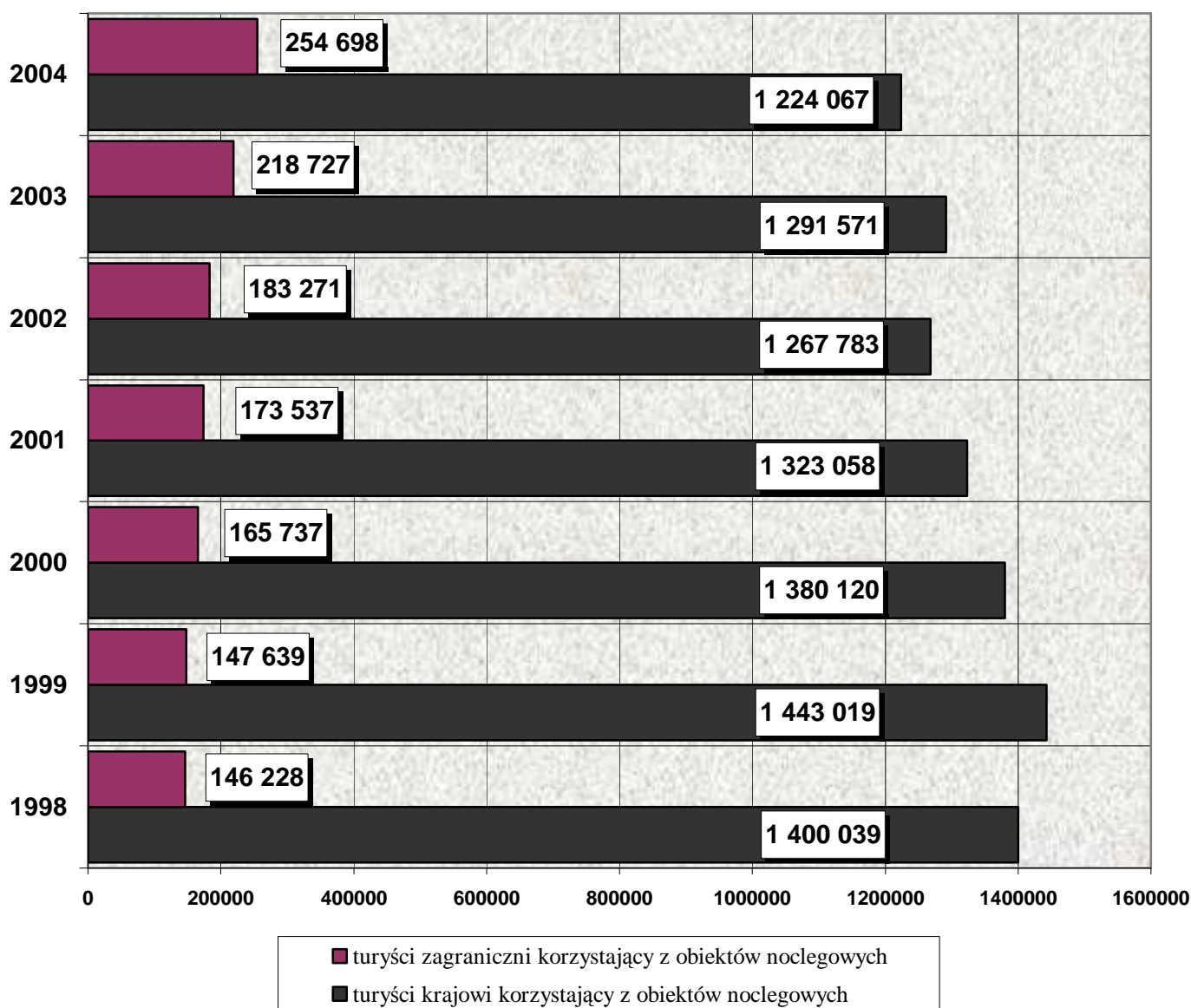
Uwzględniając liczbę turystów korzystających z turystycznej bazy noclegowej w 2004r. w miastach i gminach uzdrowiskowych (por. załącznik 1) na pierwszym miejscu należy wymienić Kołobrzeg 192 137 osób (co stanowiło 13% ogółu turystów korzystających z turystycznej bazy noclegowej), w dalszej kolejności Krynicy Zdrój 145 622 osób (co stanowiło 9,8%) i Ustroń 138 236 osób (co stanowiło 9,3%), najmniej korzystających było w Sękowej (68 osób), Jedlinie Zdroju (307 osób) i Goczałkowicach Zdroju (365 osób).

Analizując dane przedstawione na wykresie 1 stwierdza się, że w latach 1998-2002 był widoczny stopniowy spadek liczby turystów krajowych odwiedzających gminy i miasta uzdrowiskowe i wzrost tej liczby wśród turystów zagranicznych.

W turystycznej bazie noclegowej gmin uzdrowiskowych w 2004r. przebywało 254 698 turystów zagranicznych (por. załącznik 2), co stanowiło 17,2 % ogólnej liczby turystów korzystających z turystycznej bazy noclegowej.

Na przestrzeni lat 1998 – 2004 liczba ta wzrosła o ponad 108 tys. osób (74,2%), w stosunku do 1998r. i wyniosła w 2004r. 254 698 osób. Największą liczbę turystów zagranicznych korzystających z turystycznej bazy noclegowej w 2004r. odnotowano w nadmorskich miastach uzdrowiskowych takich jak: Kołobrzeg 78 436 osób (co stanowiło 30,8% ogółu turystów zagranicznych korzystających z turystycznej bazy noclegowej), Świnoujście 34 982 osób (co stanowiło 13,7%) i Sopot 34 121 osób (co stanowiło 13,4%).

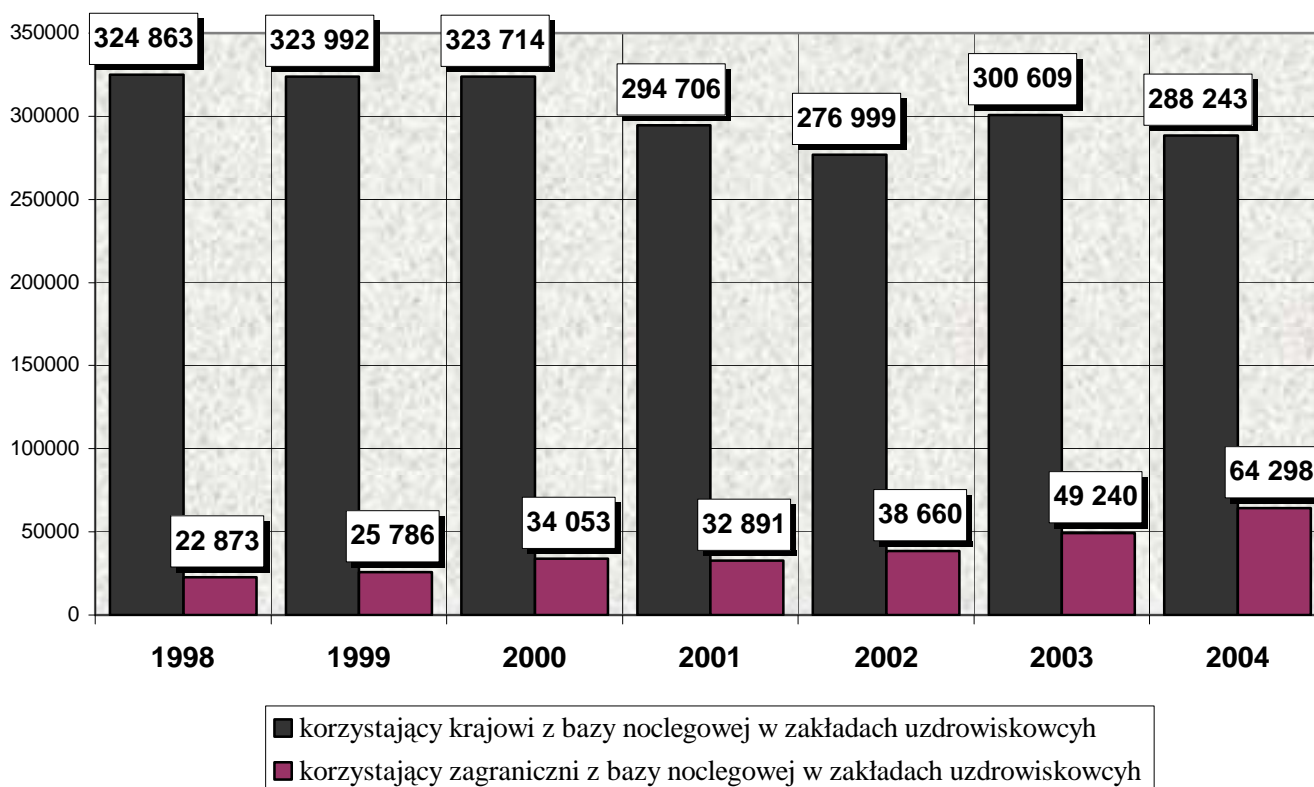
Wykres 1. Turyści krajowi i zagraniczni korzystający z turystycznej bazy noclegowej w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998-2004

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując dane przedstawione na wykresie 2, które dotyczą liczby turystów krajowych i zagranicznych korzystających z bazy noclegowej w zakładach uzdrowiskowych w latach 1998 – 2004r. stwierdza się, że w przypadku turystów zagranicznych, liczba korzystających na przestrzeni omawianych lat ma stałą tendencję rosnącą i wyniosła w 2004r. 64 298 osób (wzrost o 30,6% w porównaniu z rokiem 2003). W przypadku liczby turystów krajowych korzystających z bazy noclegowej w zakładach uzdrowiskowych odnotowano spadek w latach 2001-2002, a następnie wzrost o ponad 23 tys. osób w 2003r. Na podstawie danych zawartych na wykresie 2 wnioskuje się, że w roku 2004 odnotowano kolejny spadek (o 4,1% w porównaniu do 2003r.) liczby turystów krajowych korzystających z bazy noclegowej w zakładach uzdrowiskowych.

Wykres 2. Turyści krajowi i zagraniczni korzystający z noclegów w zakładach uzdrowiskowych w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998-2004

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

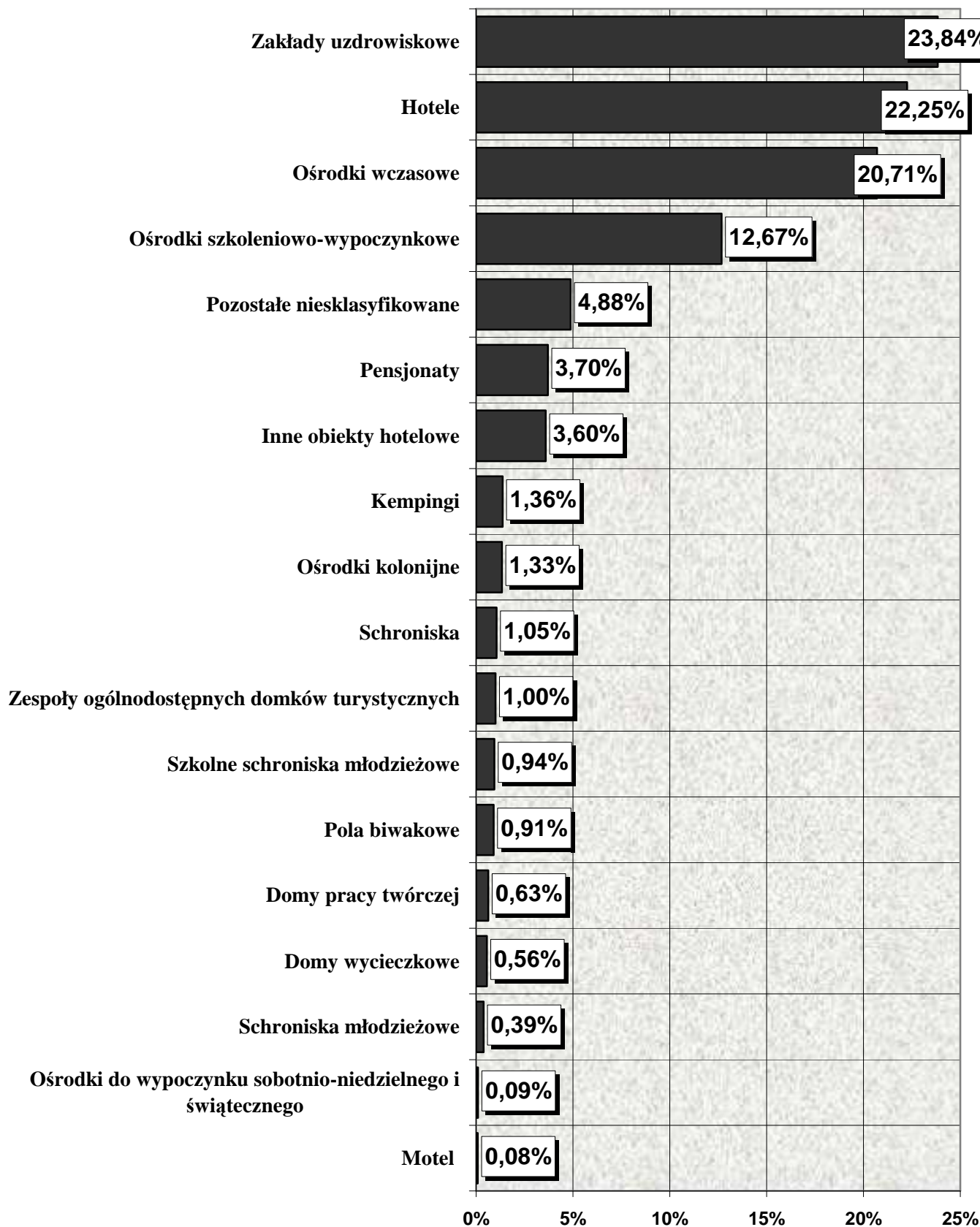
Największą liczbę turystów korzystających z bazy noclegowej w zakładach uzdrowiskowych w 2004r. (por. załącznik 3) odnotowano w Kołobrzegu – 107 477 osób (co stanowiło 30,5% ogółu turystów korzystający z bazy noclegowej w zakładach uzdrowiskowych) i Krynicy Zdroju – 34 277 osób (co stanowiło 9,7%), a najmniejszą w Iwoniczu Zdroju – 1 020 osób (co stanowiło

0,29%) i Świeradowie Zdroju – 1 240 osób (co stanowiło 0,35%). Biorąc pod uwagę turystów zagranicznych korzystających z bazy noclegowej w zakładach uzdrowiskowych w 2004r. (por. załącznik 4) największą popularnością cieszyły się nadmorskie miasta uzdrowiskowe takie jak: Kołobrzeg – 42 535 osób (co stanowiło 66,1% ogółu turystów zagranicznych korzystający z bazy noclegowej w zakładach uzdrowiskowych w 2004r.) i Świnoujście 9 719 osób (co stanowiło 15,1%).

W załączniku 5 zostały przedstawione dane dotyczące liczby turystów korzystających z turystycznej bazy noclegowej w miastach i gminach uzdrowiskowych w 2004r. według rodzajów obiektów. W układzie rodzajowym największą liczbę turystów korzystających w 2004r. odnotowano w zakładach uzdrowiskowych 352 541 osób, co stanowiło 23,84% ogólnej liczby korzystających z turystycznej bazy noclegowej w omawianych miastach i gminach uzdrowiskowych w 2004r. (por. wykres 3), w dalszej kolejności w hotelach 328 986 osób (co stanowiło 22,25%) i ośrodkach wczasowych 306 189 osób (co stanowi 20,71%), a najmniej korzystających odnotowano w motelach 1 172 osób (0,08%) i ośrodkach do wypoczynku sobotnio niedzielno i świątecznego 1 402 osób (0,09% ogółu).

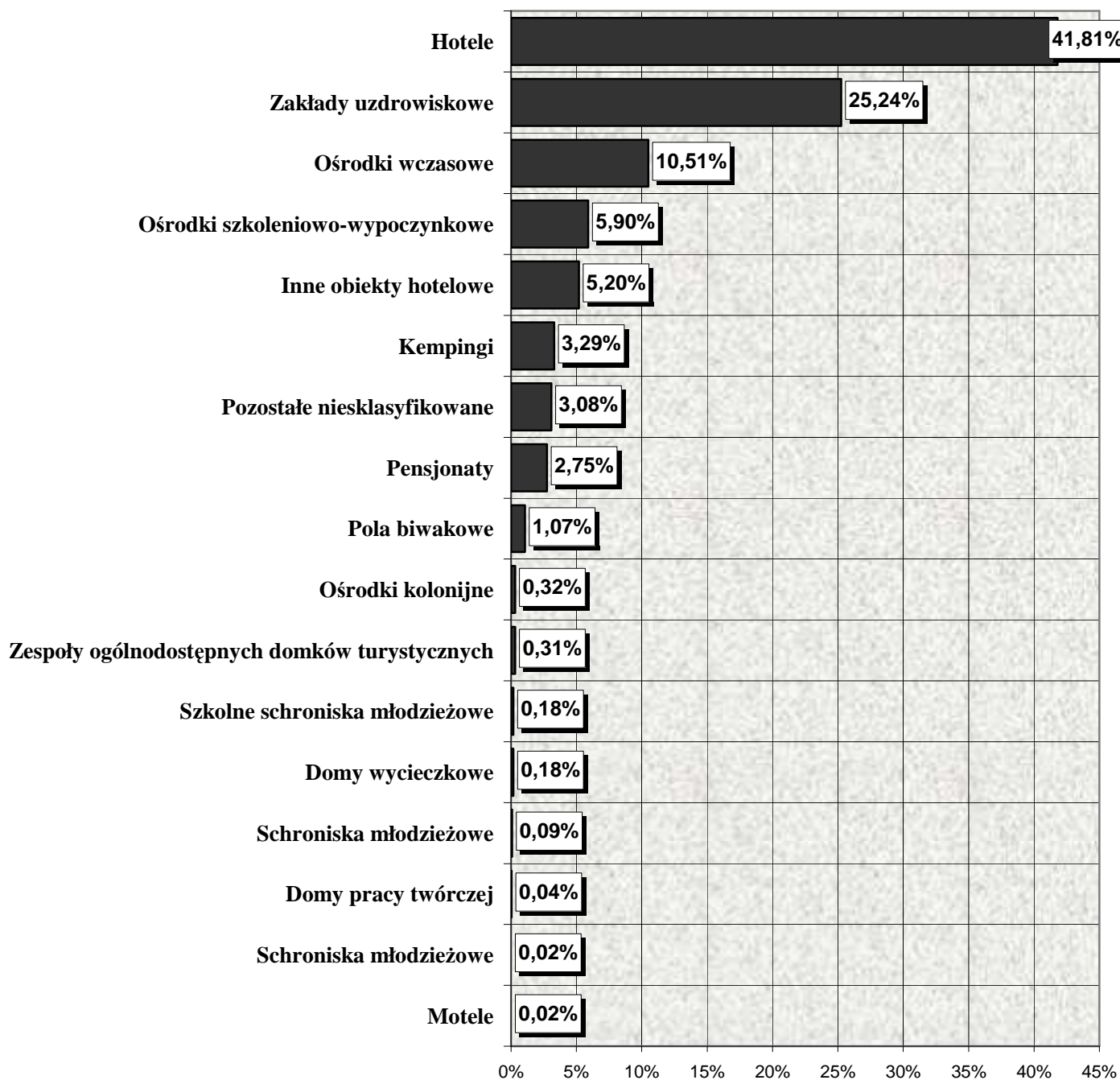
W przypadku turystów zagranicznych korzystających z turystycznej bazy noclegowej w miastach i gminach uzdrowiskowych w 2004r. (por. załącznik 6 i wykres 4) najwięcej turystów skorzystało z hoteli 106 479 osób, co stanowiło 41,81% ogółu turystów zagranicznych korzystających z bazy noclegowej (por. wykres 7), zakładów uzdrowiskowych 64 298 osób (co stanowiło 25,24%) i ośrodków wczasowych 26 767 osób (co stanowiło 10, 51%). Natomiast najmniejszą liczbę turystów zagranicznych, którzy skorzystali z turystycznej bazy noclegowej odnotowano w motelach 49 osób (co stanowiło 0,02%), schroniskach 53 osoby (co stanowiło 0,02%) i domach pracy twórczej 92 osoby (co stanowiło 0,04%).

Wykres 3. Turyści korzystający z turystycznej bazy noclegowej w miastach i gminach uzdrowiskowych według rodzajów obiektów w 2004r. (w%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 4. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznej bazy noclegowej w miastach i gminach uzdrowiskowych według rodzajów obiektów 2004r. (w%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

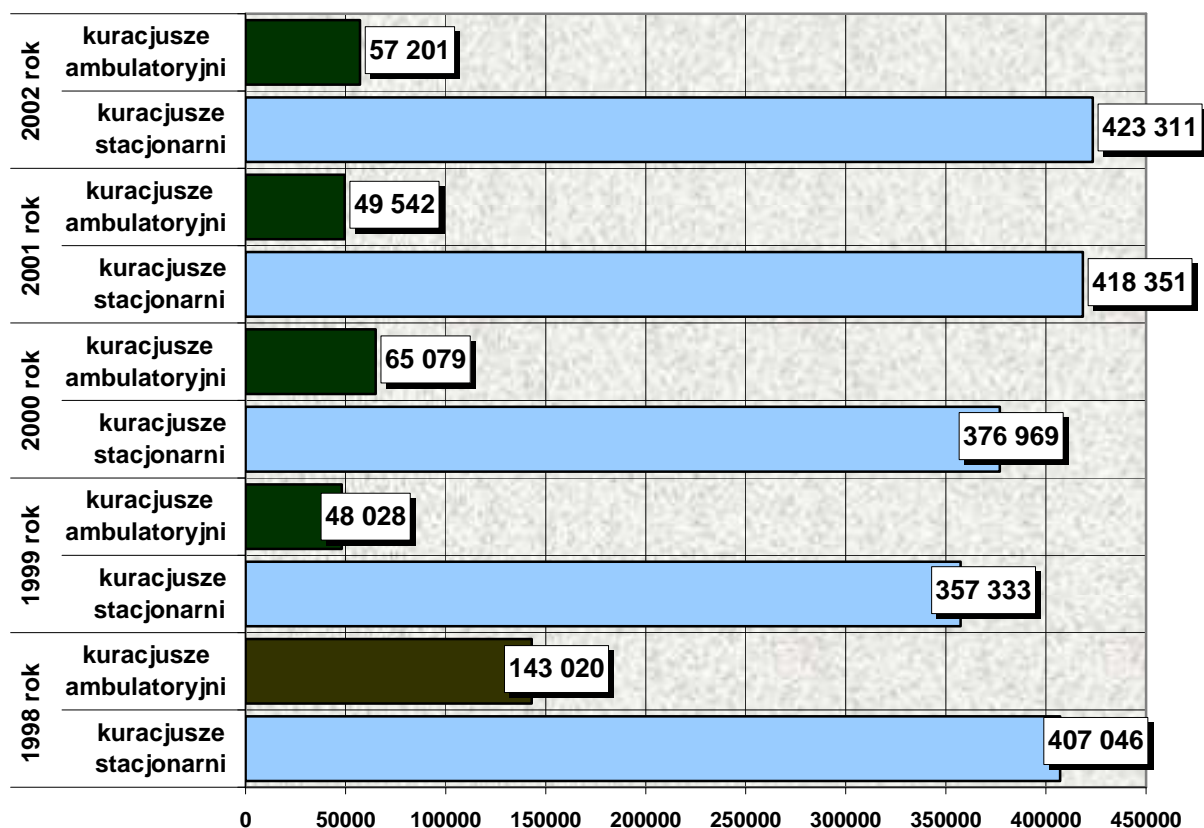
Jak wynika z powyższej analizy w omawianych miastach i gminach uzdrowiskowych w 2004r. największą popularnością cieszyły się te same obiekty turystycznej bazy noclegowej wśród turystów krajowych, jak i zagranicznych. Związane jest to m.in. z motywem przyjazdu do uzdrowiska, czasem pobytu w uzdrowisku, liczbą miejsc w poszczególnych obiektach turystycznej bazy noclegowej oraz ceną za usługi noclegowe i towarzyszące.

Inaczej kształtowała się wielkość ruchu turystycznego w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego. Analizując dane zawarte na wykresie 5, które dotyczą liczby kuracjuszy stacjonarnych i ambulatoryjnych w miastach i gminach uzdrowiskowych na przestrzeni lat 1998 – 2002, stwierdza się, że liczba kuracjuszy ambulatoryjnych na przestrzeni omawianego okresu ma tendencję spadkową (w 2002r. spadek o 60% w porównaniu do roku 1998). W przypadku liczby kuracjuszy stacjonarnych po spadku w 1999r. o 12,2% w porównaniu z rokiem 1998, odnotowano wyraźny wzrost w kolejnych latach (w 2002 wzrost o 18,5% w porównaniu do roku 1999). Przepisy niepozwalające na udostępnienie danych od roku 2003 uniemożliwiają pokazanie dalszej tendencji.

Największą liczbę kuracjuszy stacjonarnych w 2002r. (por. załącznik 7) odnotowano w Kołobrzegu 83 420 osób (co stanowiło 19,7% ogólnej liczby kuracjuszy stacjonarnych w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego) i Ciechocinku 53 798 osób (co stanowiło 12,7 %), a najmniejszą w Krasnobrodzie 100 osób (co stanowiło 0,02%) i Goczałkowicach Zdroju 869 osób (co stanowiło 0,2%).

Wykres 5. Liczba kuracjuszy stacjonarnych i ambulatoryjnych w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998 - 2002

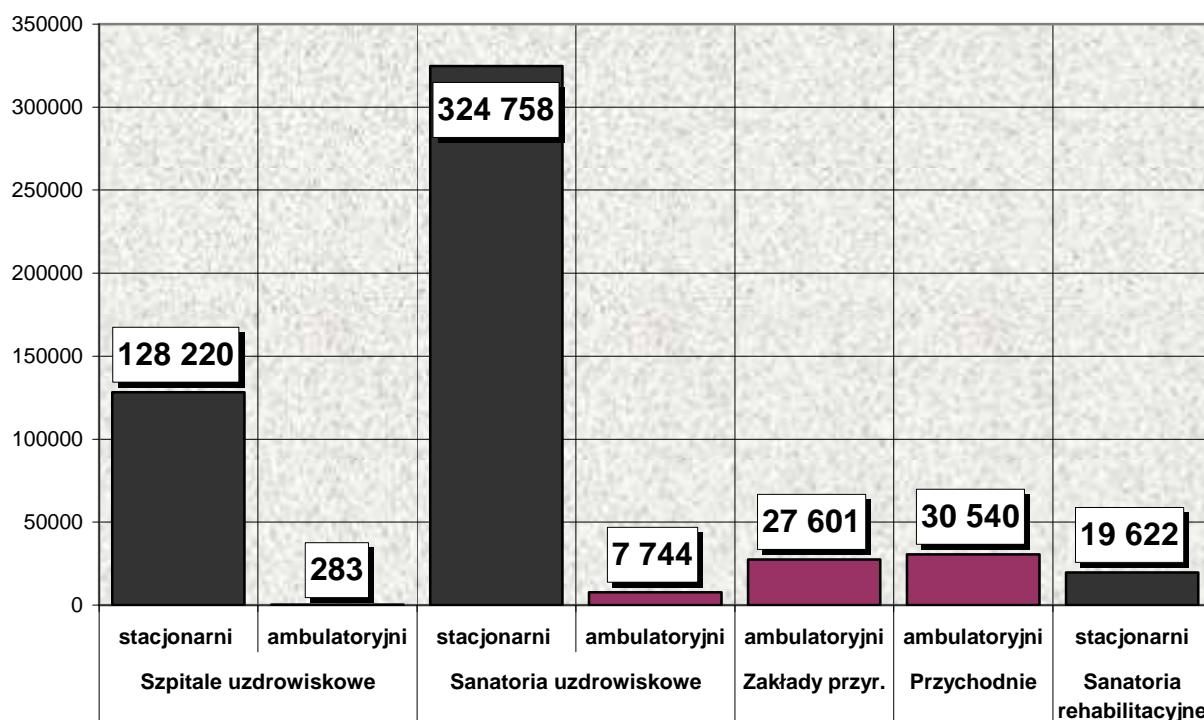

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane zawarte w załączniku 8 i na wykresie 6 dotyczą liczby kuracjuszy stacjonarnych oraz ambulatoryjnych według rodzajów placówek lecznictwa uzdrowiskowego w 2002 roku. Na podstawie danych (por. wykres 6) stwierdza się, że w 2002r. największą liczbę kuracjuszy odnotowano w sanatoriach uzdrowiskowych (324 758 kuracjuszy stacjonarnych, 7 744 kuracjuszy ambulatoryjnych) i szpitalach uzdrowiskowych (128 220 stacjonarnych i 283 ambulatoryjnych). W pozostałych placówkach lecznictwa uzdrowiskowego liczba kuracjuszy przedstawiała się następująco: przychodnie – 30 540 ambulatoryjnych, zakłady przyrodolecznicze – 27 601 ambulatoryjnych, sanatoria rehabilitacyjne – 19 622 stacjonarnych. Według danych GUS-u za rok 2002 największą liczbę kuracjuszy według rodzajów placówek (por. załącznik 8) odnotowano w następujących miastach i gminach uzdrowiskowych:

- sanatoria uzdrowiskowe: Kołobrzeg – 75 516 kuracjuszy stacjonarnych i Ciechocinek – 38 380 stacjonarnych i 512 ambulatoryjnych;
- szpitale uzdrowiskowe: Ciechocinek – 15 418 kuracjuszy stacjonarnych i 211 ambulatoryjnych, Rabka Zdrój – 13 082 stacjonarnych i 72 ambulatoryjnych
- zakłady przyrodolecznicze: Kołobrzeg – 10 564 kuracjuszy ambulatoryjnych, Uście Gorlickie – 3 833 ambulatoryjnych;
- sanatoria rehabilitacyjne: Kołobrzeg – 9 685 kuracjuszy stacjonarnych, Iwonicz Zdrój – 2 366 stacjonarnych

Wykres 6. Liczba kuracjuszy stacjonarnych i ambulatoryjnych w miastach i gminach uzdrowiskowych według rodzajów placówek lecznictwa uzdrowiskowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

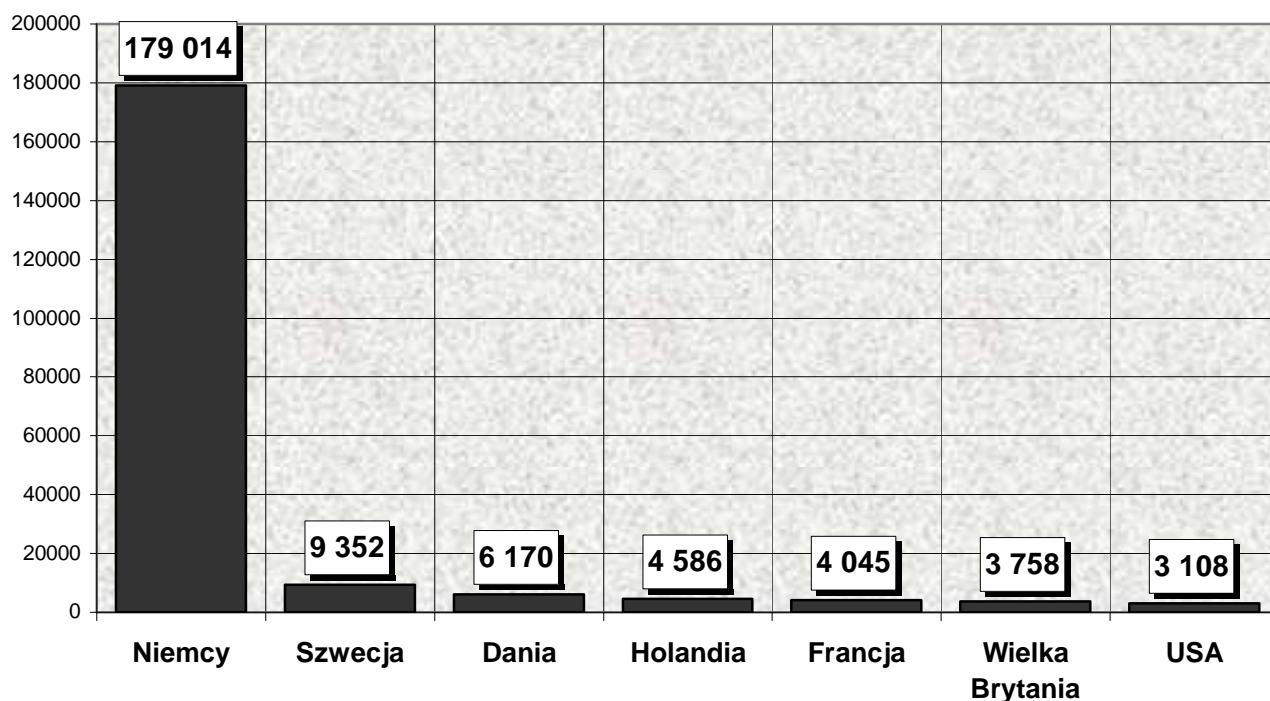
Gminy i miasta uzdrowiskowe odwiedzili turyści z Europy i innych części świata.

Na podstawie danych zawartych na wykresie 7 można wnioskować, że do miast i gmin uzdrowiskowych najczęściej przyjeżdżali Niemcy (179 014 osób), a następnie w znacznie mniejszej liczbie: Szwedzi (9 352 osób), Duńczycy (6 170 osób) i Holendrzy (4 586 osób).

Wśród miast i gmin uzdrowiskowych najchętniej odwiedzanych przez turystów zagranicznych w 2004r (por. załącznik 9) znalazły się: Kołobrzeg (77 191 osób), Świnoujście (33 744 osób), Jelenia Góra (26 732 osób) i Sopot (21 433 osób). Łącznie te cztery miasta uzdrowiskowe odwiedziło w 2004r. 75% ogólnej liczby turystów zagranicznych z siedmiu wybranych krajów.

Na podstawie powyższych danych można wnosić, że turyści niemieccy stanowili najliczniejszą, a tym samym najważniejszą grupę wśród turystów zagranicznych korzystających z turystycznej bazy noclegowej w omawianych miastach i gminach uzdrowiskowych w 2004r.

Wykres 7. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznej bazy noclegowej w miastach i gminach uzdrowiskowych według wybranych krajów w 2004r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

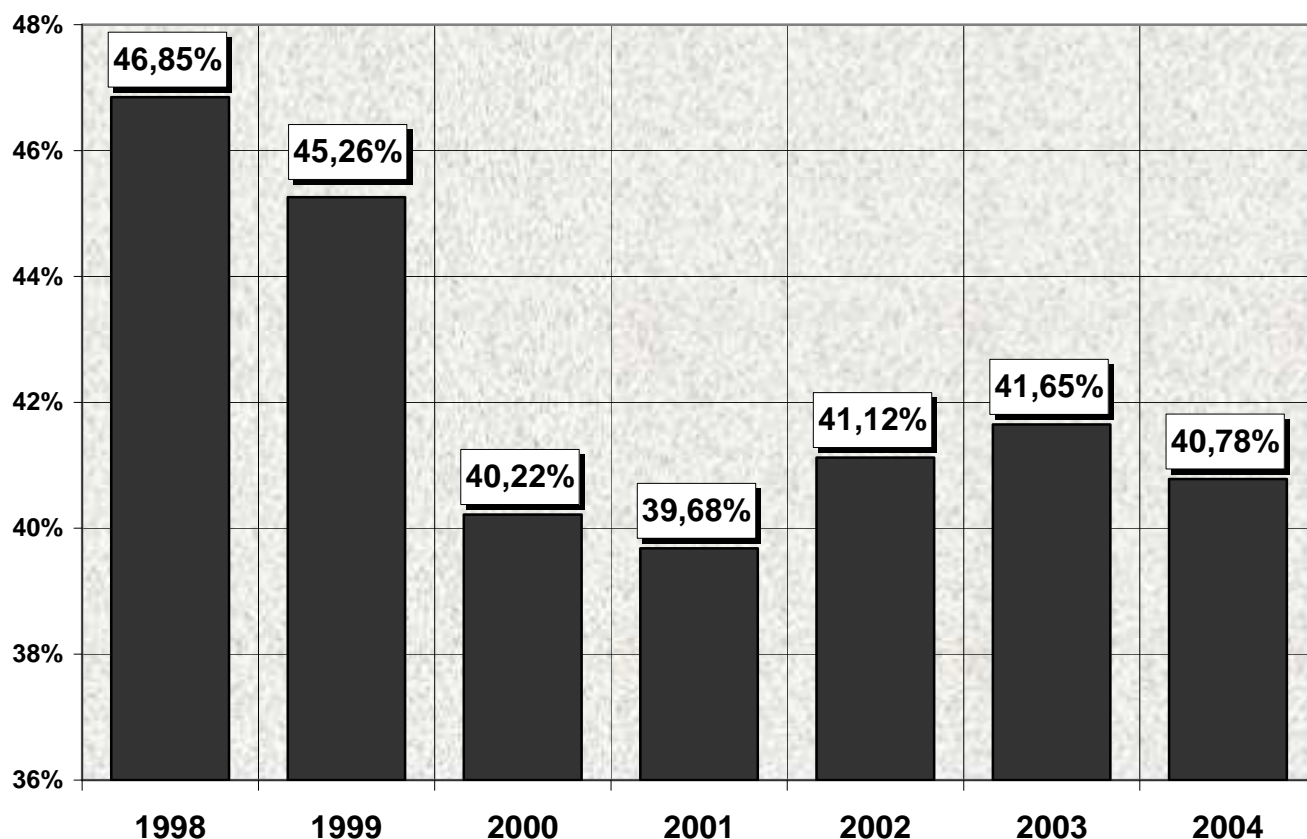
1.2. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznej i leczniczej bazie noclegowej

Zgodnie z danymi zawartymi w załączniku 10 oraz na wykresie 8 największy stopień wykorzystania miejsc noclegowych turystycznej bazy noclegowej w omawianym okresie odnotowano w 1998r. (46,85%). W latach 1999 – 2001 był widoczny spadek stopnia wykorzystania miejsc noclegowych, który w 2001 obniżył się do poziomu 39,68% (spadek o 7,17% w porównaniu do roku 1999).

W okresie 2002 – 2003 odnotowano niewielki wzrost stopnia wykorzystania miejsc noclegowych do poziomu 41,65% w 2003r. Natomiast w roku 2004 odnotowano kolejny spadek stopnia wykorzystania miejsc noclegowych o 0,87% w porównaniu do roku 2003.

Największym obłożeniem turystycznej bazy noclegowej w 2004r. (por. załącznik 10) charakteryzowały się następujące gminy uzdrowskie: Kraków – Swoszowice¹⁸⁸ 84,9%, Brześć Kujawski 76,5% i Rymanów 74%, a najniższe obłożenie zaobserwowano w Sękowej (1,5%) i Goczałkowicach Zdroju (6,8%).

Wykres 8. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w miastach i gminach uzdrowskich w latach 1998 – 2004 (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

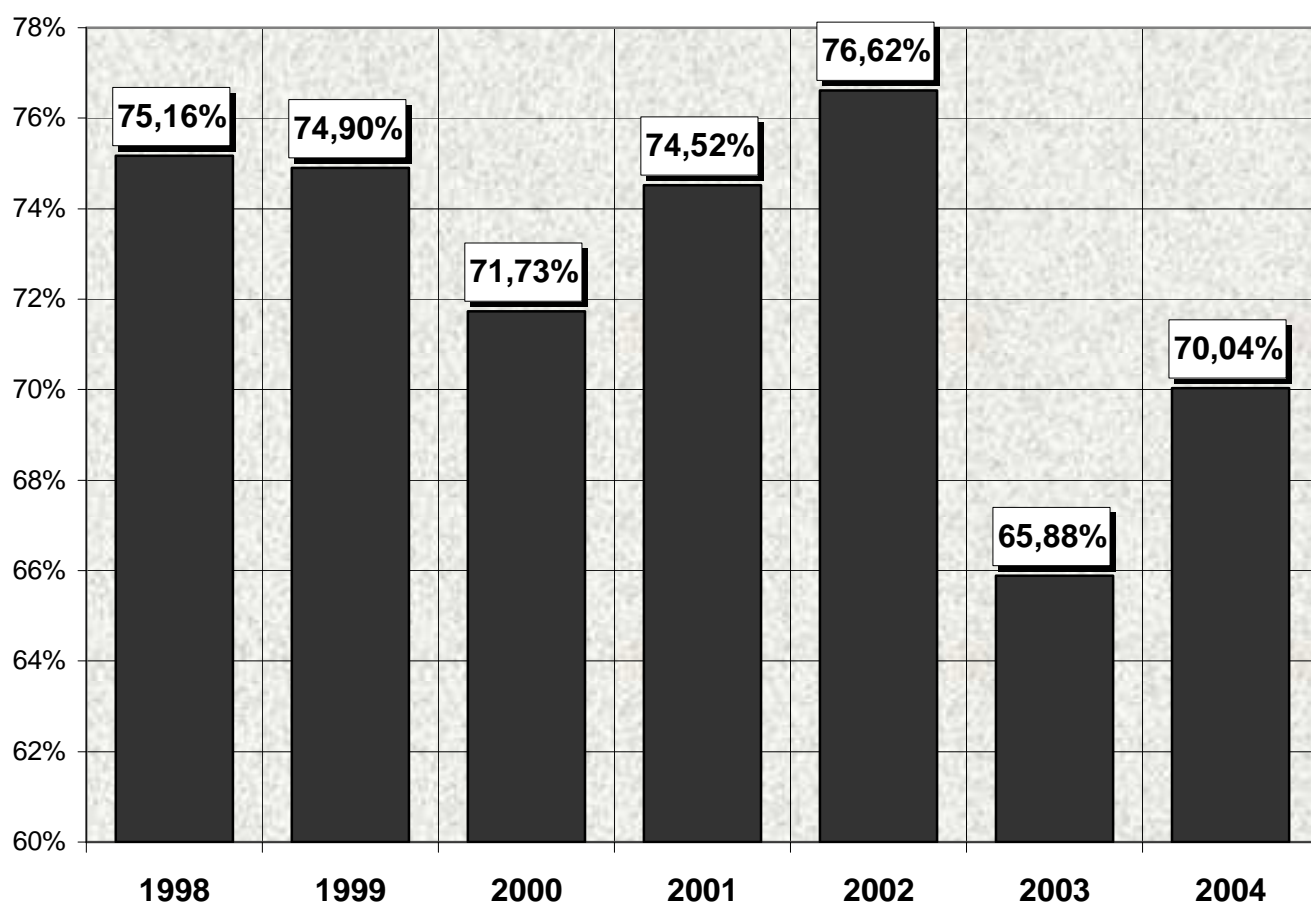
¹⁸⁸ Dane dotyczą wyłącznie Zespołu Uzdrawisk Krakowskich w Krakowie – Swoszowicach

Analizując dane zawarte na wykresie 9 w omawianym okresie odnotowano dwa znaczące spadki stopnia wykorzystania miejsc noclegowych w zakładach uzdrowiskowych. W 2000r. spadek ten wyniósł 3,17% w porównaniu do roku 1999, a w 2003r. wyniósł aż 10,72% w porównaniu do roku 2002.

Natomiast rok 2004 charakteryzował się wzrostem stopnia wykorzystania miejsc noclegowych w zakładach uzdrowiskowych o ponad 4% w porównaniu do 2003r.

Na uwagę zasługuje fakt, że w 2004r odnotowano ponad 90% stopień wykorzystania miejsc noclegowych w zakładach uzdrowiskowych w następujących miejscowościach (por. załącznik 11): Romanowie 97,3%, Sopotcie 94,2%, Iwoniczu Zdroju 92,8% i Kudowie Zdroju 90,5%. Natomiast najmniejszy stopień wykorzystania miejsc noclegowych zanotowano w Ustroniu 18,7% i Połczynie Zdroju 42,1%.

Wykres 9. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w zakładach uzdrowiskowych w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998 - 2004

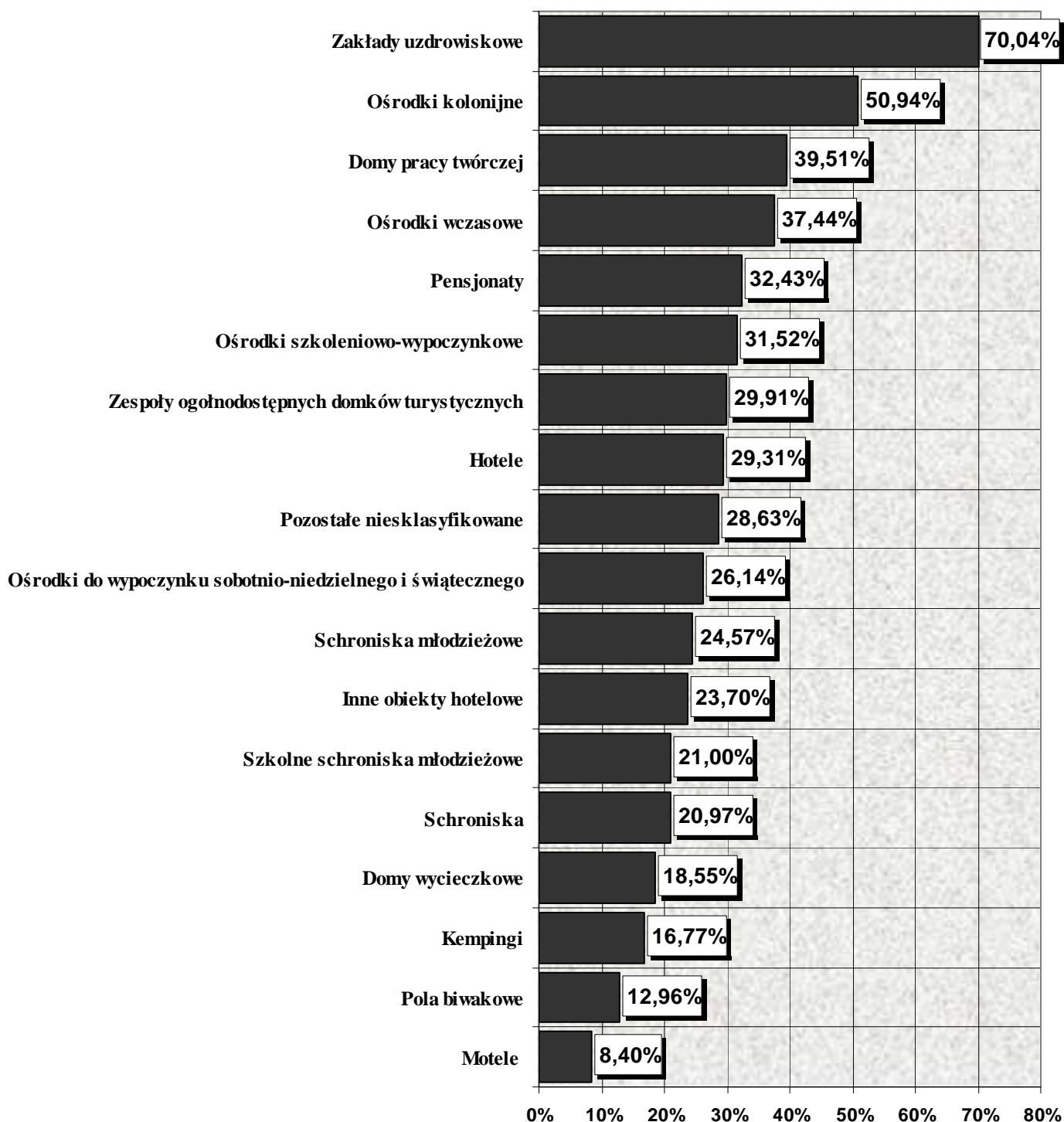

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi zawartymi w załączniku 12 i na wykresie 10 w strukturze rodzajowej obejmującej 18 rodzajów obiektów noclegowych (17 rodzajów od 2000 r.) w miastach i gminach

uzdrowiskowych najwyższym stopniem wykorzystania miejsc noclegowych w 2004r. cechowały się zakłady uzdrowiskowe ponad 70% i ośrodki kolonijne 50,94%.

Wykres 10. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w miastach i gminach uzdrowiskowych według rodzajów obiektów w 2004r. (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

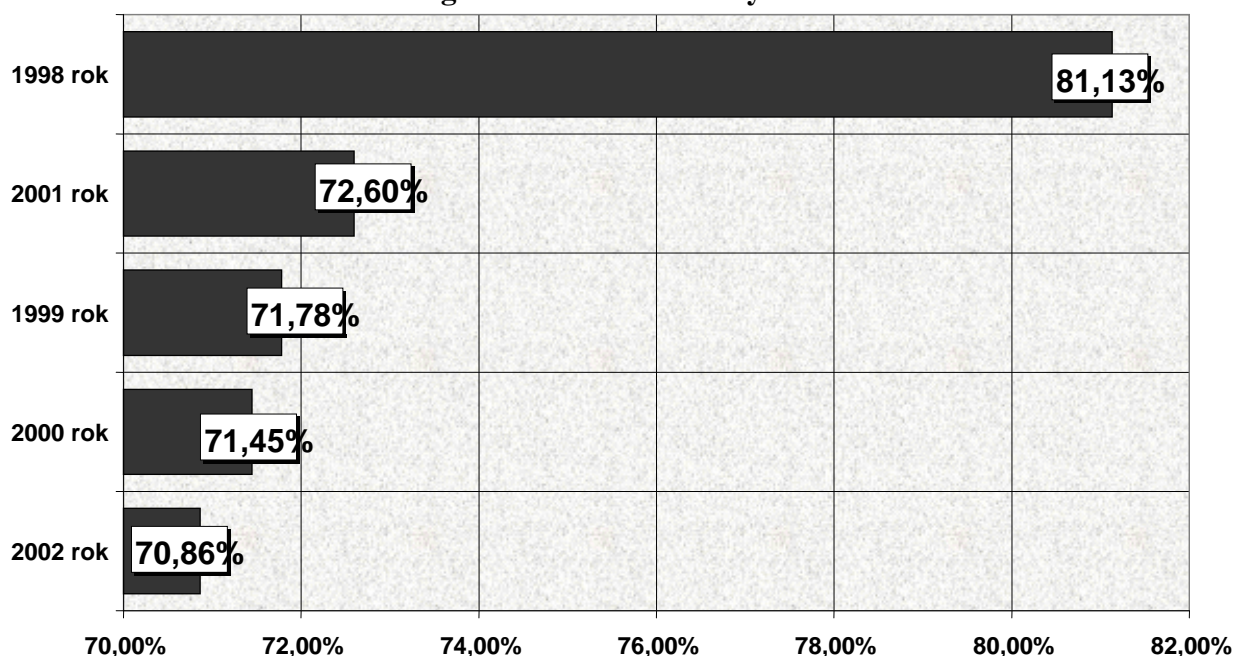
Najmniejszy stopień wykorzystania miejsc noclegowych w roku 2004 odnotowano w motelach (8,4%) i na polach biwakowych (12,96%). Na uwagę zasługuje fakt, że 100% stopień

wykorzystania miejsc noclegowych (por. załącznik 12) odnotowano w ośrodkach wczasowych w Rymanowie i ośrodkach kolonijnych w Gołdapi.

Analizując dane zawarte na wykresie 11 można wnosić, że w omawianych placówkach lecznictwa uzdrowiskowego w 2002r. odnotowano spadek wykorzystania łóżek o 10,3% w porównaniu do roku 1998.

Wśród omawianych miast i gmin uzdrowiskowych najwyższy stopień wykorzystania łóżek w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego w 2002r (por załącznik 13) odnotowano w Goczałkowicach Zdroju 94,48%, Sopotcie 90,5% i Nałęczowie 87,73%, a najmniejszy w Świeradowie Zdroju 36,32% i Szczawnicy 44,03%.

Wykres 11. Stopień wykorzystania łóżek w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998 - 2002

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

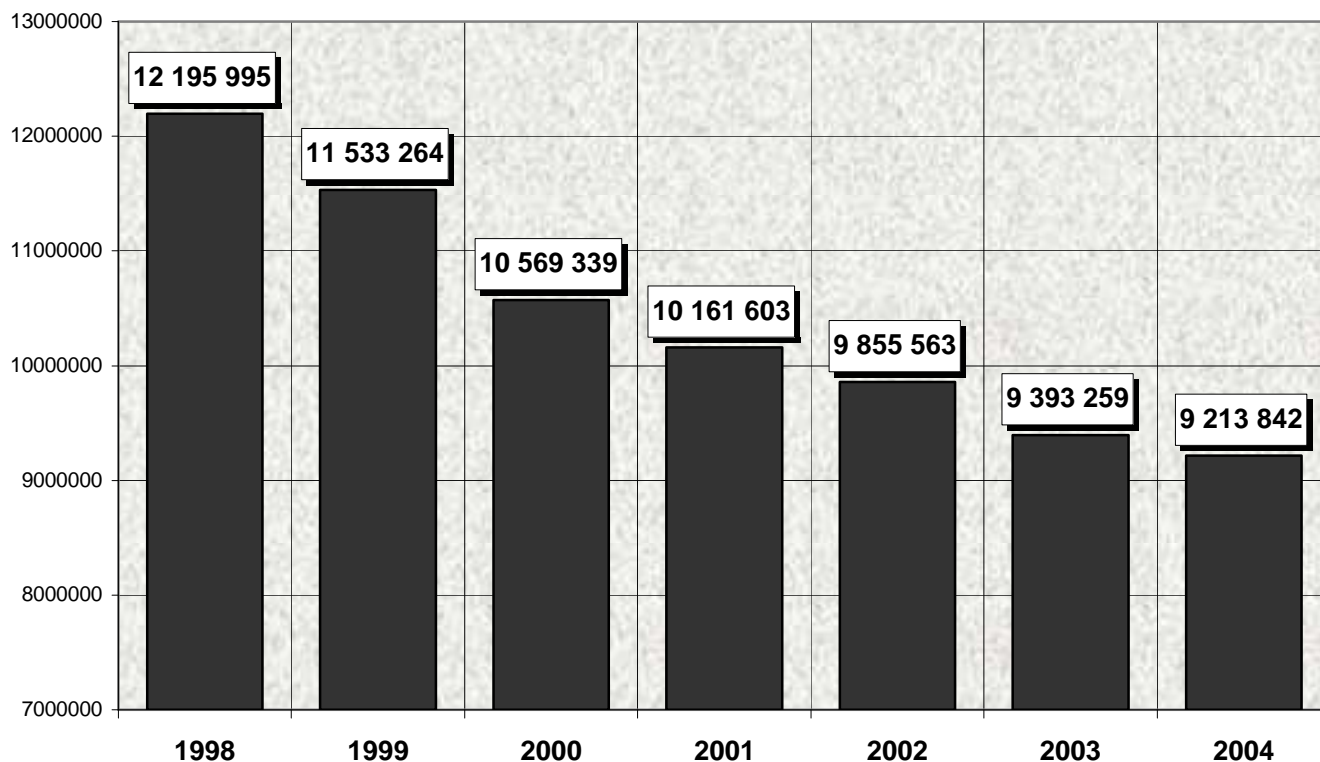
1.3. Liczba udzielonych noclegów w turystycznej i leczniczej bazie noclegowej

W omawianych miastach i gminach uzdrowiskowych na przestrzeni lat 1998-2004 liczba udzielonych noclegów stopniowo malała (por. wykres 12). W 2004r. odnotowano 9 213 842 udzielonych noclegów, w porównaniu z rokiem 1998 spadek wyniósł aż 24,45%.

Uwzględniając liczbę udzielonych noclegów w 2004r. (por. załącznik 14) na pierwszym miejscu należy wymienić Kołobrzeg: 1 766 834 noclegów (co stanowiło 19,2% ogólnej liczby udzielonych noclegów w 2004r.), w dalszej kolejności Świnoujście – 961 030 (co stanowiło

10,4%) i Krynicy Zdrój – 928 808 (co stanowiło 10,1%). Natomiast najmniejszą liczbę udzielonych noclegów w 2004r. odnotowano w Sękowej 68 i Goczałkowicach Zdroju 426.

Wykres 12. Liczba udzielonych noclegów w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998 – 2004

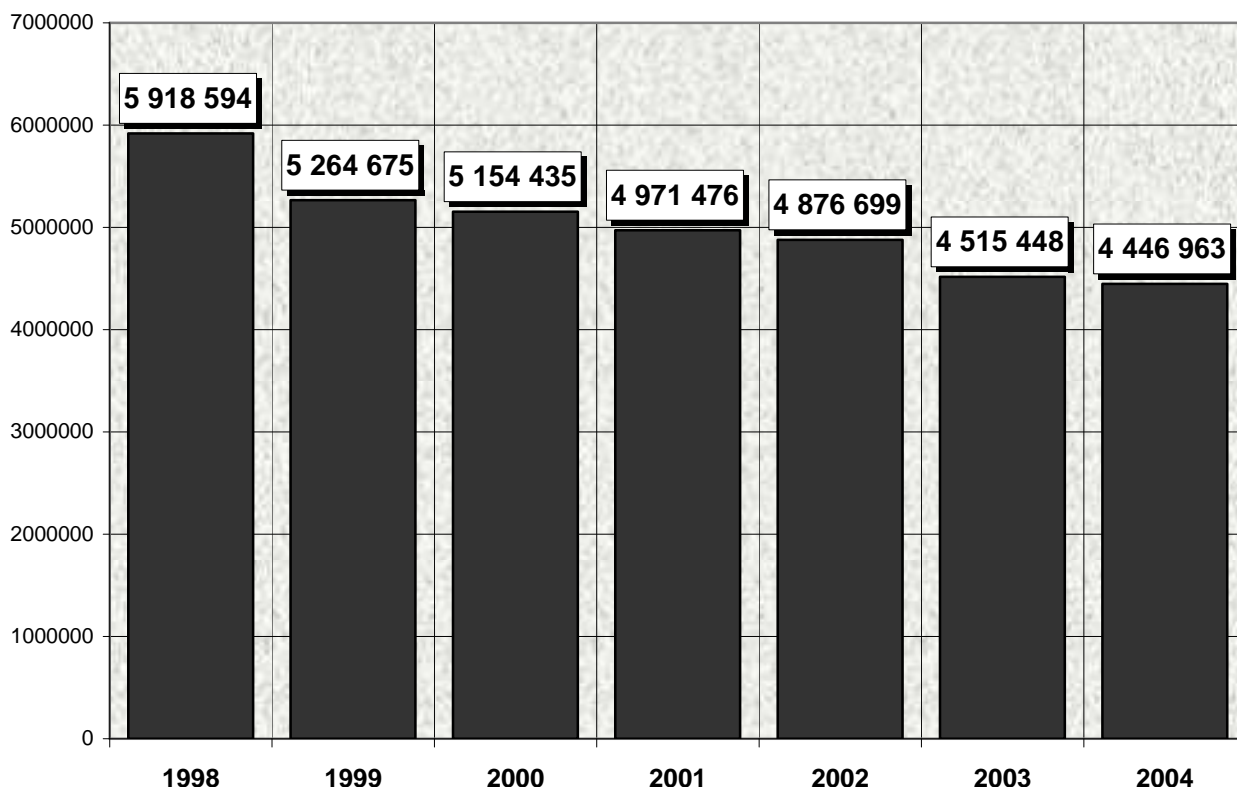

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni 7 lat (1998-2004) obserwuje się niekorzystną tendencję, której symptomem jest spadek wartości obrazujących liczbę udzielonych noclegów w zakładach uzdrowiskowych. Na podstawie danych zawartych na wykresie 13 stwierdza się, że w 2004r. odnotowana spadek liczby udzielonych noclegów w zakładach uzdrowiskowych o 24,8% w stosunku do roku 1998. W roku 2004 największą liczbę udzielonych noclegów w zakładach uzdrowiskowych (por. załącznik 15) odnotowano w: Kołobrzegu 1 238 600 noclegów, co stanowiło 27,8% ogólnej liczby udzielonych noclegów w omawianych zakładach uzdrowiskowych w 2004r., Inowrocławiu 431 233 (co stanowiło 9,7%) i Krynicy Zdroju 409 319 (co stanowiło 9,2%), a najmniejszą w Świeradowie Zdroju 14 057 (co stanowiło 0,32%) i Połczynie Zdroju 18 082 (co stanowiło 0,41%).

Wykres 13. Liczba udzielonych noclegów w zakładach uzdrowiskowych w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998 - 2004

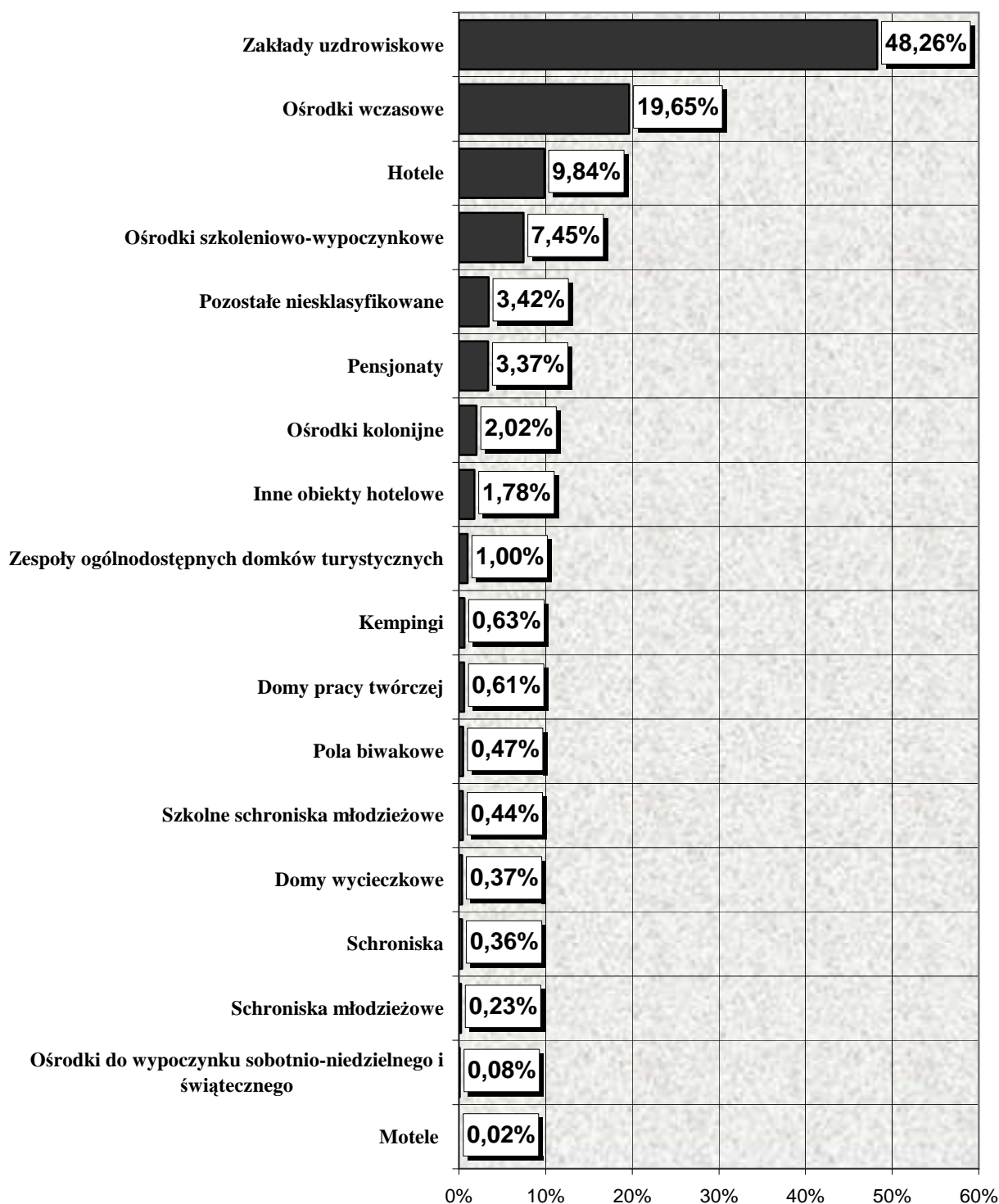

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W strukturze rodzajowej w 2004r. (por. załącznik 16 i wykres 14) najwięcej noclegów udzielono w zakładach uzdrowiskowych 4 446 963 noclegów, co stanowiło 48,16% ogólnej liczby udzielonych noclegów w turystycznej bazie noclegowej, ośrodkach wczasowych 1 810 564 noclegów (co stanowiło 19,65%) i hotelach 906 881 noclegów (co stanowiło 9,84%). Natomiast najmniejszą liczę udzielonych noclegów w 2004r. odnotowano w motelach 49 (co stanowiło 0,02%) i ośrodkach do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego 7 445 (co stanowiło 0,08%).

Z przedstawionych danych wnioskuje się, że w 2004r. uwzględniając liczbę udzielonych noclegów dominującą rolę odegrały zakłady uzdrowiskowe, co wiąże się z liczbą miejsc noclegowych jaką oferują te zakłady, jak również z atrakcyjną ofertą usług dodatkowych i ceną za usługi noclegowe.

Wykres 14. Udzielone noclegi według rodzajów turystycznych obiektów noclegowych w miastach i gminach uzdrowiskowych w 2004r. (w%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

2. Baza noclegowa w miastach i gminach uzdrowiskowych w Polsce

2.1. Liczba obiektów turystycznej i leczniczej bazy noclegowej

Wśród podstawowych elementów infrastruktury turystycznej bardzo istotne miejsce zajmują noclegi. Infrastruktura turystyczna urzeczywistniająca potrzeby noclegowe obejmuje turystyczną i leczniczą bazę noclegową. W ostatnich latach w bazie noclegowej miast i gmin uzdrowiskowych obserwuje się charakterystyczne tendencje. Ze względu na dostępność danych statystycznych, analiza zasobów noclegowych jest możliwa w układzie miast i gmin uzdrowiskowych. Zbiór ten obejmuje 41 miast i gmin uzdrowiskowych, w których istnieją uzdrowiska statutowe. Ze względu na brak danych dotyczących turystycznej bazy noclegowej w sprawozdawczości GUS w 2004 roku 2 gminy uzdrowiskowe zostały pominięte: Brześć Kujawski i Niemcza.

Analiza zmian zachodzących w bazie noclegowej miast i gmin uzdrowiskowych powinna się opierać na porównywalnych danych, dzięki czemu możliwa jest ocena badanych zjawisk. Tymczasem poczynając od 2000r. statystyka w zakresie turystyki nie obejmuje pokoi gościnnych. Dlatego też chcąc prześledzić zmiany rodzajowe i uzyskać porównywalne informacje dla analizowanego okresu (od 1998 do 2004r.), trzeba dokonać transformacji danych z 1998r. i 1999r. W tym celu w omawianych wskaźnikach i danych liczbowych nie uwzględniono pokoi gościnnych. Trudności przy analizie zmian w bazie noclegowej powstają w związku z tym, że dane o miastach i gminach uzdrowiskowych w 1999r. odnoszą się do okresu: październik 1998 do wrzesień 1999, analogicznie zaś dane z 2000, 2001 i 2002 obejmują okres od stycznia do grudnia. Z tego względu dopuszczalne są drobne nieścisłości w analizie badanych wielkości.

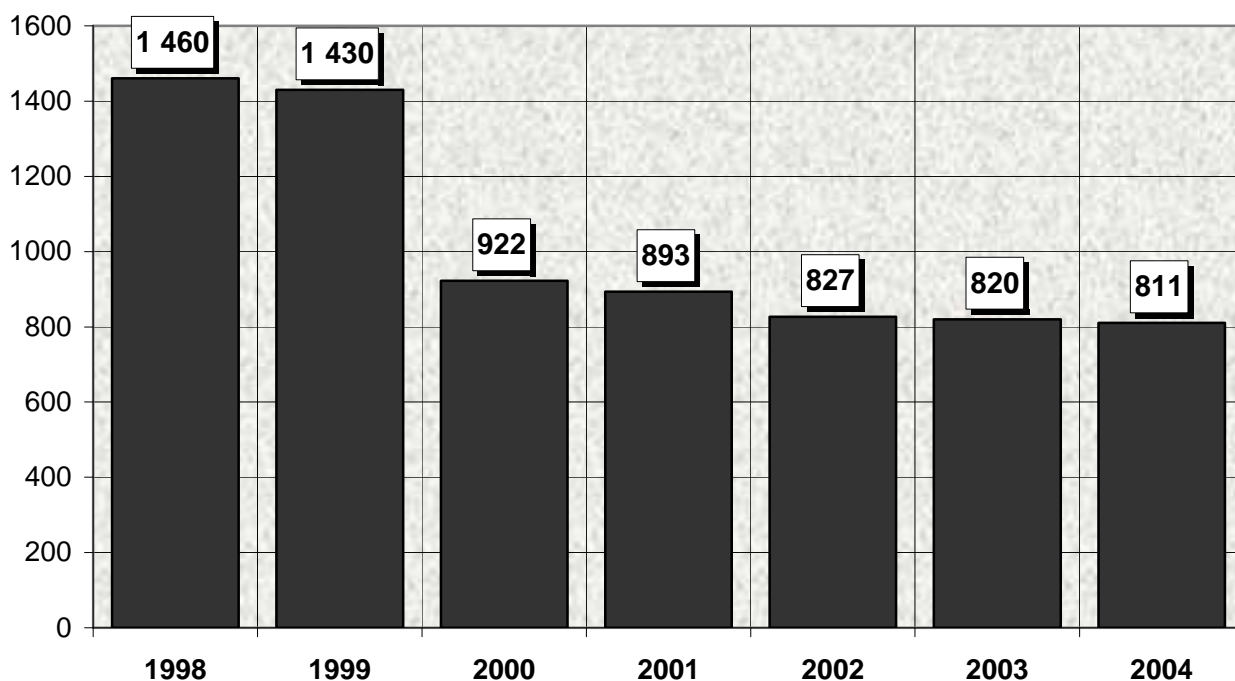
W wyniku przeliczeń otrzymano wielkości ilustrujące stan turystycznej bazy noclegowej w gminach uzdrowiskowych na przestrzeni lat 1998-2004 (por. załącznik 17). Na podstawie danych zawartych w załączniku 17 i na wykresie 15 stwierdza się, że w latach 1999-2004 wielkości zawartych w załączniku danych liczbowych uległy spadkowi w stosunku do 1998r. Liczba turystycznych obiektów noclegowych zmalała o 649 obiektów (44,5%) w stosunku do 1998r.

Należy podkreślić, że największy spadek miał miejsce w 2000r., kiedy liczba obiektów turystycznej bazy noclegowej zmniejszyła się o 35,5% w porównaniu z 1999r.

W miastach i gminach z uzdrowiskami statutowymi w 2004r. funkcjonowało 811 turystycznych obiektów noclegowych, w których znajdowało się 77 110 miejsc noclegowych. Wśród tych obiektów było 666 obiektów całorocznych (co stanowiło 82,1% całości), które posiadały 60 189 całorocznych miejsc noclegowych. Pozostałe to obiekty sezonowe, działające głównie w sezonie letnim (lipiec, sierpień).

Wśród omawianych miast i gmin uzdrowiskowych w 2004r. największą liczbę obiektów turystycznej bazy noclegowej (por. załącznik 17) odnotowano w kolejności: w Krynicy Zdroju (95 obiektów) i Świnoujściu (83), a najmniejszą, bo zaledwie po jednym obiekcie odnotowano w: Goczałkowicach Zdroju, Jedlinie Zdroju, Krakowie-Swoszowicach, Sękowej i Supraślu. Pięć innych uzdrowisk, do których zalicza się Ustka, Kołobrzeg, Rabka Zdrój, Ustroń, Jelenia Góra, Muszyna i Szczawnica, liczy ich powyżej 30.

Wykres 15. Liczba obiektów turystycznej bazy noclegowej w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998-2004

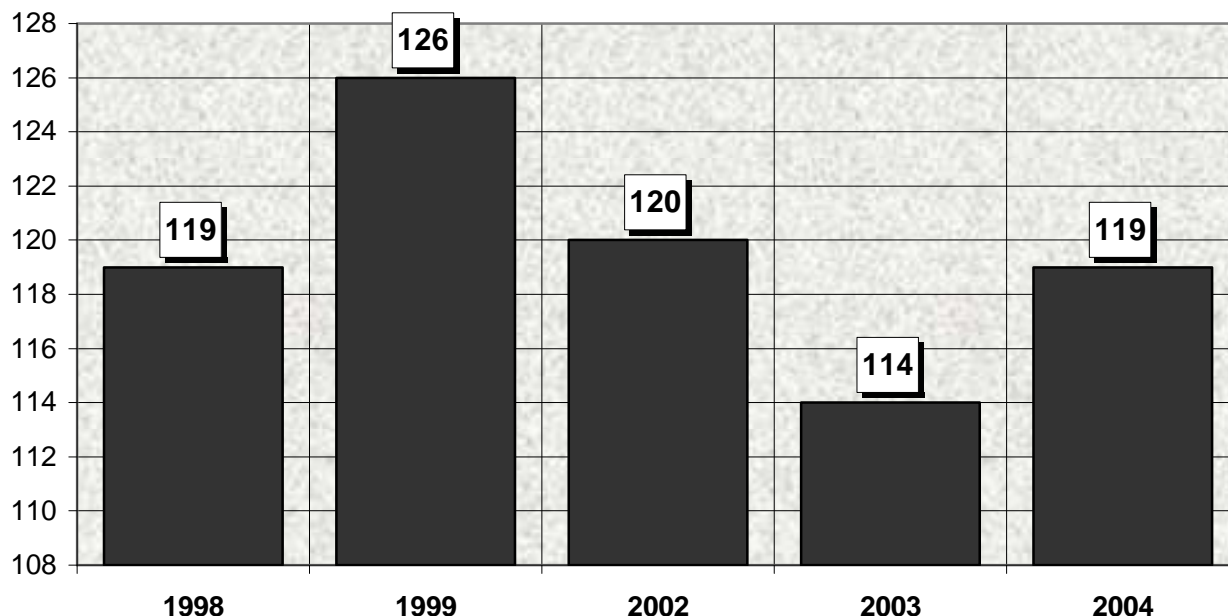

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane zawarte w załączniku 18 dotyczą liczby zakładów uzdrowiskowych w omawianych miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998 – 2004 (z pominięciem roku 2000 i 2001 ze względu na brak danych). W całym omawianym okresie można wyróżnić charakterystyczne etapy, co ilustruje wykres 16. Od roku 1999 do 2003r. utrzymywała się tendencja spadkowa. W roku 2003 odnotowano 114 zakładów uzdrowiskowych w omawianych miastach i gminach uzdrowiskowych, a w roku 2004 nastąpił ich wzrost o 5 obiektów. Na uwagę zasługuje fakt, że zakłady uzdrowiskowe dysponują w większości prezentowanych miast i gmin uzdrowiskowych znaczącą liczbą miejsc noclegowych, w porównaniu z innymi obiektami bazy noclegowej znajdującymi się na ich terenie.

W 2004 roku największą liczbę zakładów uzdrowiskowych (por. załącznik 18) odnotowano w: Kołobrzegu (23), Świnoujściu (14) i Krynicy Zdroju (12).

Wykres 16. Liczba zakładów uzdrowiskowych w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998-2004

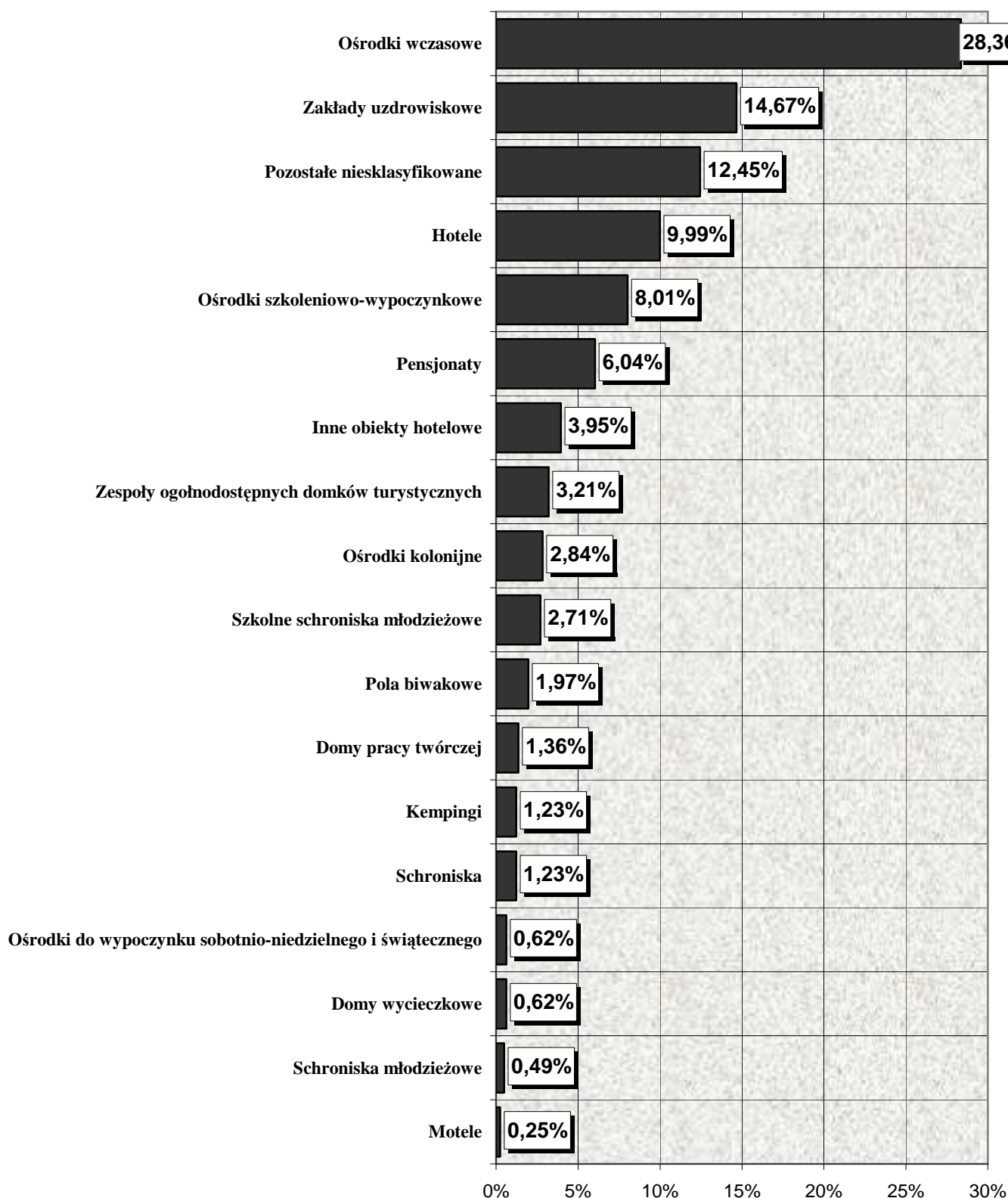
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS¹⁸⁹

Na podstawie danych zawartych w załączniku 19 w 2004r. w strukturze rodzajowej obejmującej 18 rodzajów turystycznych obiektów noclegowych najliczniej reprezentowane były ośrodki wczasowe 230 (por. wykres 17), co stanowiło 28,3% ogólnej liczby obiektów turystycznej bazy noclegowej w omawianych miastach i gminach uzdrowiskowych w 2004r. Ponadto dużą liczebnością wyróżniały się jeszcze zakłady uzdrowiskowe (119), co stanowiło 14,6% i pozostałe obiekty niesklasyfikowane (101). Natomiast najmniej było moteli – zaledwie 2 obiekty (co stanowiło 0,25%) i schronisk młodzieżowych – 4 obiekty (co stanowiło 0,49%).

W omawianych miastach i gminach uzdrowiskowych w 2004r. zakłady uzdrowiskowe stanowiły 14,6% wszystkich obiektów turystycznej bazy noclegowej łącznie dysponując ponad 19,5 tys. miejsc noclegowych, co stanowiło 25,4% ogółu miejsc noclegowych (por. załącznik 23 i wykres 21).

¹⁸⁹ Brak danych za lata 2000-2001

Wykres 17. Liczba obiektów turystycznej bazy noclegowej w miastach i gminach uzdrowiskowych według rodzajów obiektów w 2004r. (w%)

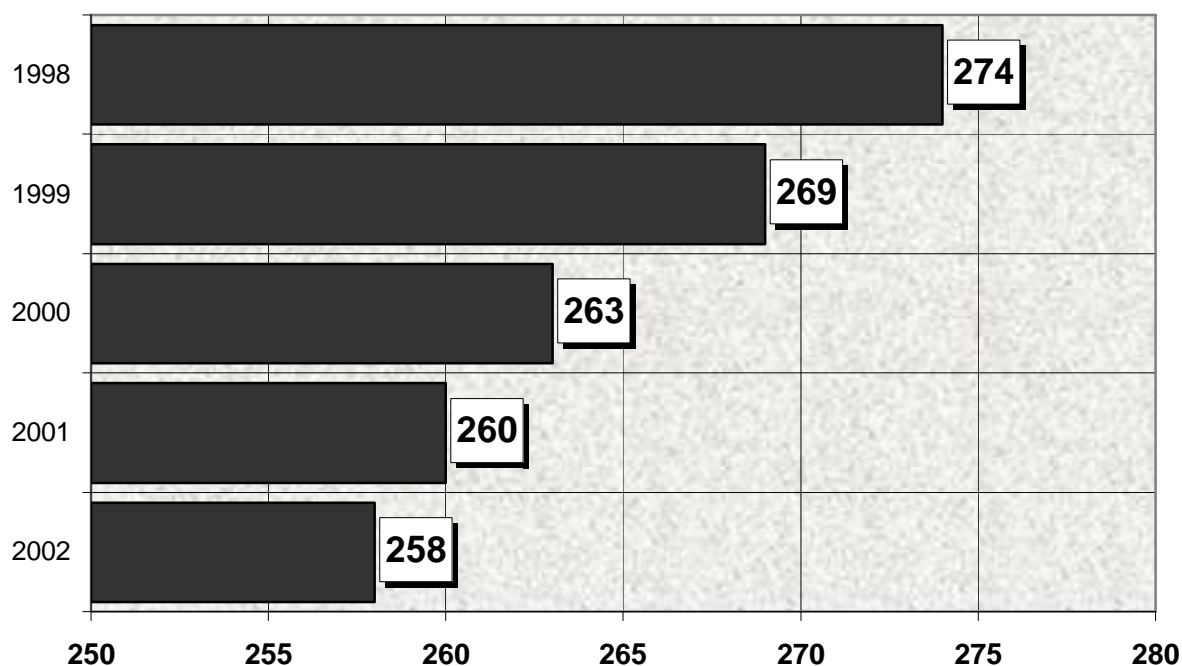
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat 1998 – 2002 tendencję spadkową można również zaobserwować w przypadku liczby placówek lecznictwa uzdrowiskowego w omawianych miastach i gminach

uzdrowiskowych (por. załącznik 20 i wykres 18). Liczba placówek lecznictwa uzdrowiskowego zmniejszyła się w 2002r. o 16 obiektów w stosunku do 1998 r. W 2002 r. funkcjonowało łącznie 258 placówek lecznictwa uzdrowiskowego, liczących ogółem 33 374 łóżek.

W 2002r. najwięcej placówek lecznictwa uzdrowiskowego było w Kołobrzegu (28), co stanowiło 10,8% udziału w ogólnej liczbie obiektów i Ciechocinku (21), co stanowiło 8,1%, a najmniej, bo zaledwie po jednym w Augustowie, Piwnicznej i Sopocie.

Wykres 18. Liczba placówek lecznictwa uzdrowiskowego w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998 - 2002

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.2. Liczba miejsc noclegowych w turystycznej i leczniczej bazie noclegowej

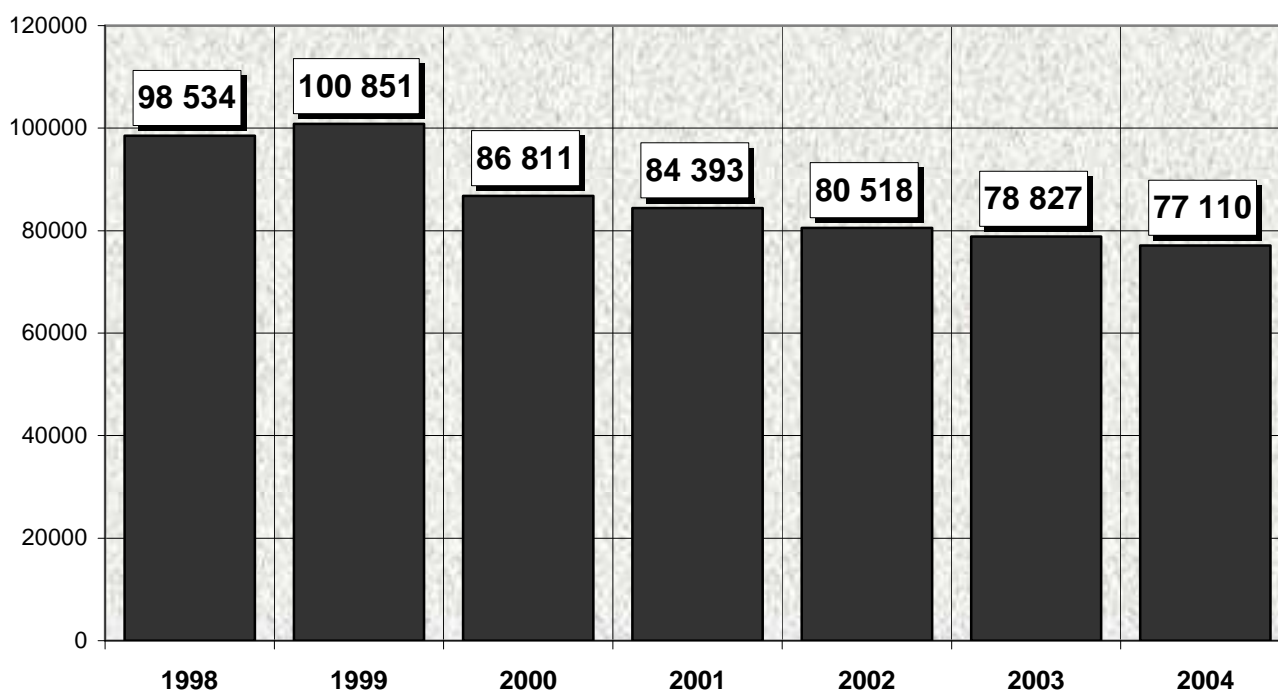
W analizowanym okresie 7 lat spadkowi uległa również liczba miejsc noclegowych o 13 424 (14,8%) w stosunku do 1998r., nie przekraczając poziomu z 1998r. (por. załącznik 21 wykres 19).

Największą ogólnie bazę noclegową miały Kołobrzeg (9 025 tys. miejsc w 51 obiektach), Krynica Zdrój (6 320 miejsc w 95 obiektach), Świnoujście (8 870 miejsc w 83 obiektach) i Ustka (7 069 miejsc w 55 obiektach). Potencjałem recepcyjnym zdecydowanie wyróżniał się Kołobrzeg, dysponując 9 025 miejscami noclegowymi, co stanowiło 11,7% miejsc noclegowych w omawianej turystycznej bazie noclegowej w 2004r.

Ponadto liczbę 1 tys. miejsc noclegowych przekraczało 17 gmin, a wśród nich: Ustroń, Sopot, Muszyna, Jelenia Góra, Augustów, Szczawnica, Rabka Zdrój, Solina, Ciechocinek, Inowrocław, Krasnobród, Polanica Zdrój, Świeradów Zdrój, Piwniczna Zdrój, Uście Gorlickie, Duszniki Zdrój i Kudowa Zdrój.

Większość omawianej bazy turystycznej (93,5%) skupia się na południu i w północnej części Polski. Nadmorskie miasta i gminy uzdrowiskowe w 2004r. (por. załącznik 21) posiadały 28 924 miejsc noclegowych, co stanowiło 37,5% ich łącznej liczby. W górskich i podgórskich miastach i gminach uzdrowiskowych turystyczna baza noclegowa dysponowała ponad 39 tys. miejsc (co stanowiło 51%), a uzdrowiska nizinne posiadały zaledwie 8 826 miejsc noclegowych (co stanowiło 11,5%).

Wykres 19. Liczba miejsc noclegowych w turystycznej bazie noclegowej w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998-2004

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

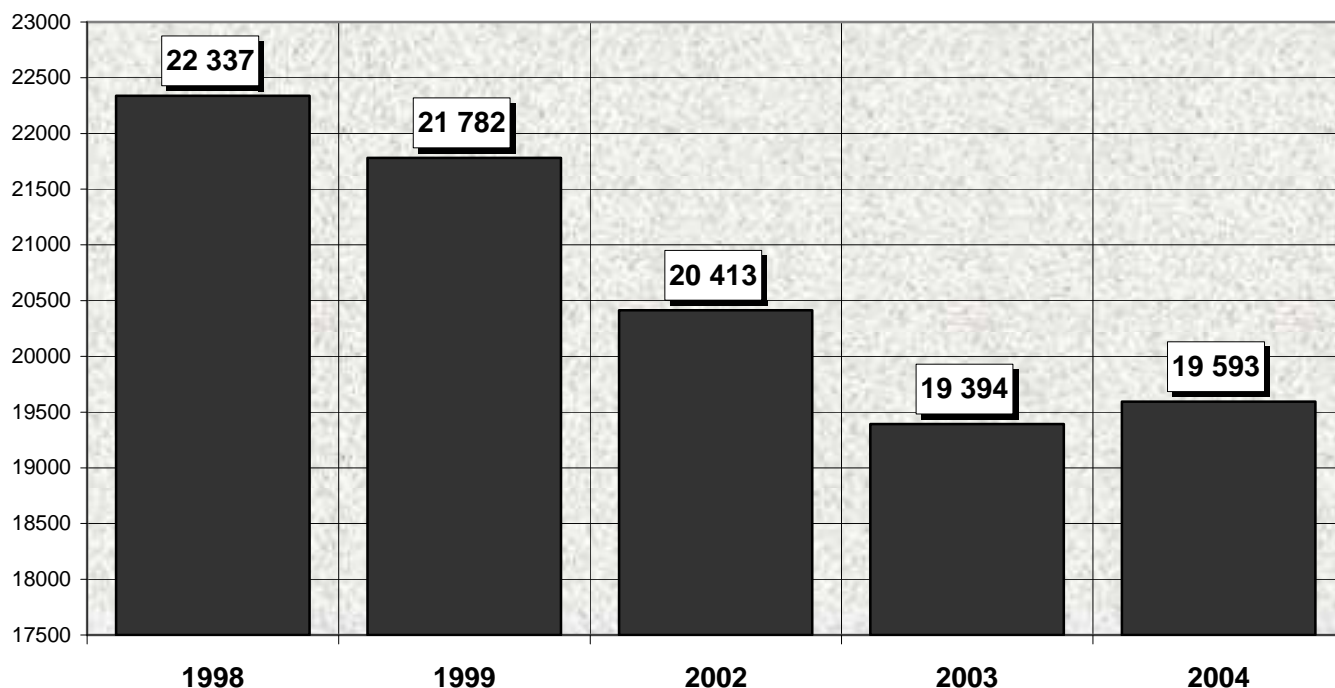
Dane zawarte na wykresie 20 dotyczą liczby miejsc noclegowych w zakładach uzdrowiskowych w latach 1998 – 2004 (z pominięciem roku 2000 i 2001 ze względu na brak danych). Na przestrzeni lat 1998 – 2003 liczba miejsc noclegowych w zakładach uzdrowiskowych ulegała spadkowi. W roku 2004 odnotowano niewielki wzrost liczby miejsc noclegowych w zakładach uzdrowiskowych o 1,03% w stosunku do roku 2003.

W 2004 roku największą liczbę miejsc noclegowych w zakładach uzdrowiskowych odnotowano w Kołobrzegu 4 834 miejsc (co stanowiło 24,7% udziału w ogólnej liczbie miejsc noclegowych

w omawianych zakładach uzdrowiskowych w 2004r.) i Ustroniu 1 819 (co stanowiło 9,3%), a najmniejszą w Krakowie-Swoszowicach 100 miejsc noclegowych (co stanowiło 0,5%) i Solinie 122 (co stanowiło 0,6%).

Wykres 20. Liczba miejsc noclegowych w zakładach uzdrowiskowych w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998-2004

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS¹⁹⁰

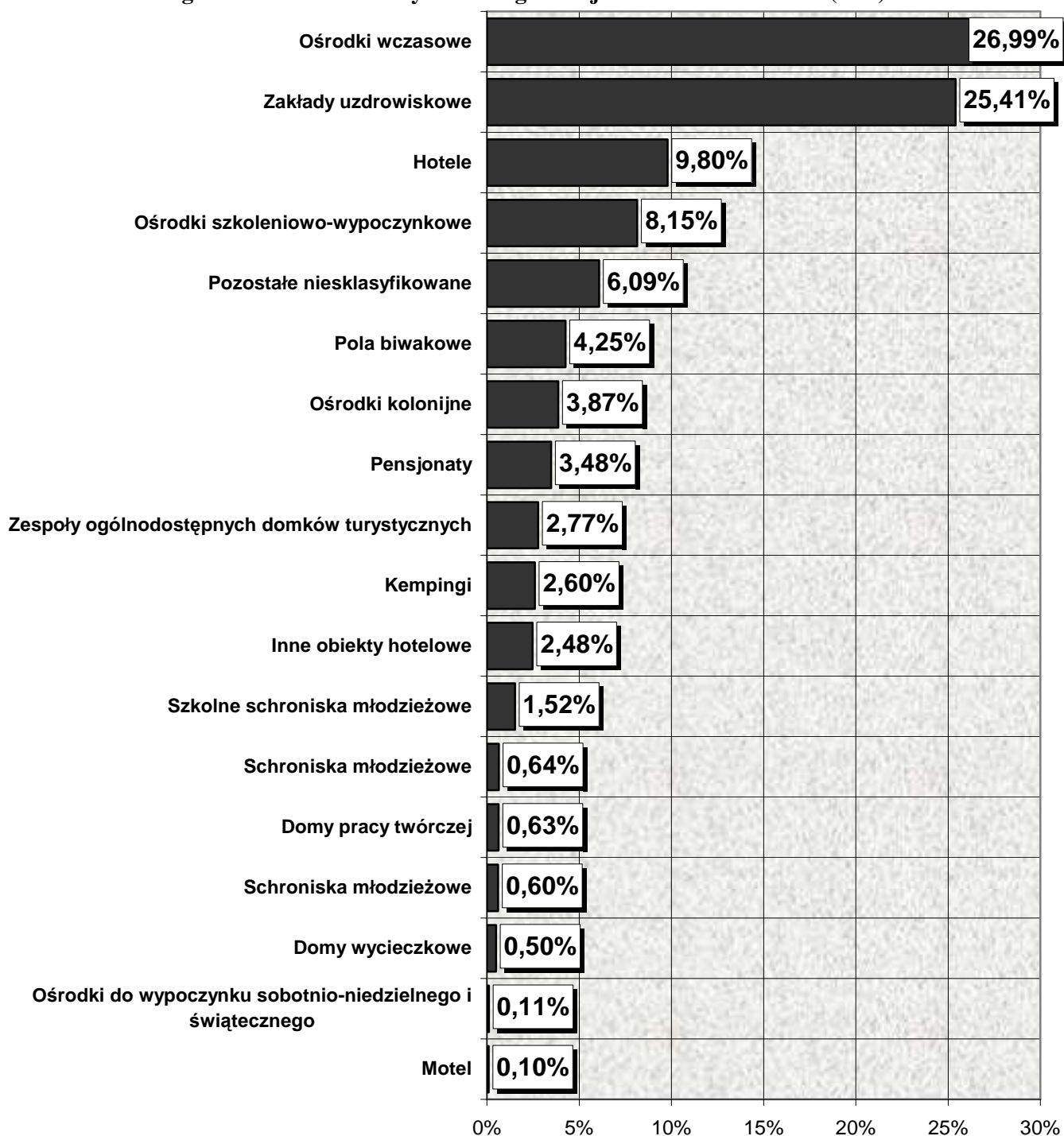
W strukturze rodzajowej w 2004 r. pod względem liczby miejsc noclegowych górowały ośrodki wczasowe (20 813), co stanowiło 26,9% ogółu omawianej bazy (por. załącznik 23 i wykres 21). Przeważają one wyraźnie nad pozostałymi rodzajami obiektów, spośród których potencjałem wyróżniają się kolejno: zakłady uzdrowiskowe (25,4%), hotele (9,8%) i ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe (8,15%). Oceniając strukturę rodzajową bazy noclegowej trzeba podkreślić bardzo duży potencjał bazy wypoczynkowej, na którą składają się ośrodki wczasowe, kolonijne i szkoleniowo-wypoczynkowe, mające łącznie 30 080 miejsc noclegowych (co stanowiło 39% ogółu) w 318 obiektach, oraz małe zasoby hoteli i obiektów podobnych (motele, pensjonaty), których udział powinien być znacznie większy niż 13,4 % ogółu miejsc, zwłaszcza hoteli i pensjonatów.

¹⁹⁰ Brak danych za lata 2000 -2001

Natomiast najmniejszą liczę miejsc noclegowych w 2004r. odnotowano w motelach 79 (co stanowiło 0,1%) i ośrodkach do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego 83 (co stanowiło 0,11%).

W omawianych miastach i gminach uzdrowiskowych w 2004r. pod względem liczby miejsc noclegów dominującą rolę odgrywały ośrodki wczasowe i zakłady uzdrowiskowe, które łącznie posiadały 52,4% udziału w ogólnej liczbie miejsc noclegowych turystycznej bazy noclegowej w 2004r.

Wykres 21. Struktura miejsc noclegowych w turystycznej bazie noclegowej w miastach i gminach uzdrowiskowych według rodzajów obiektów w 2004r. (w%)

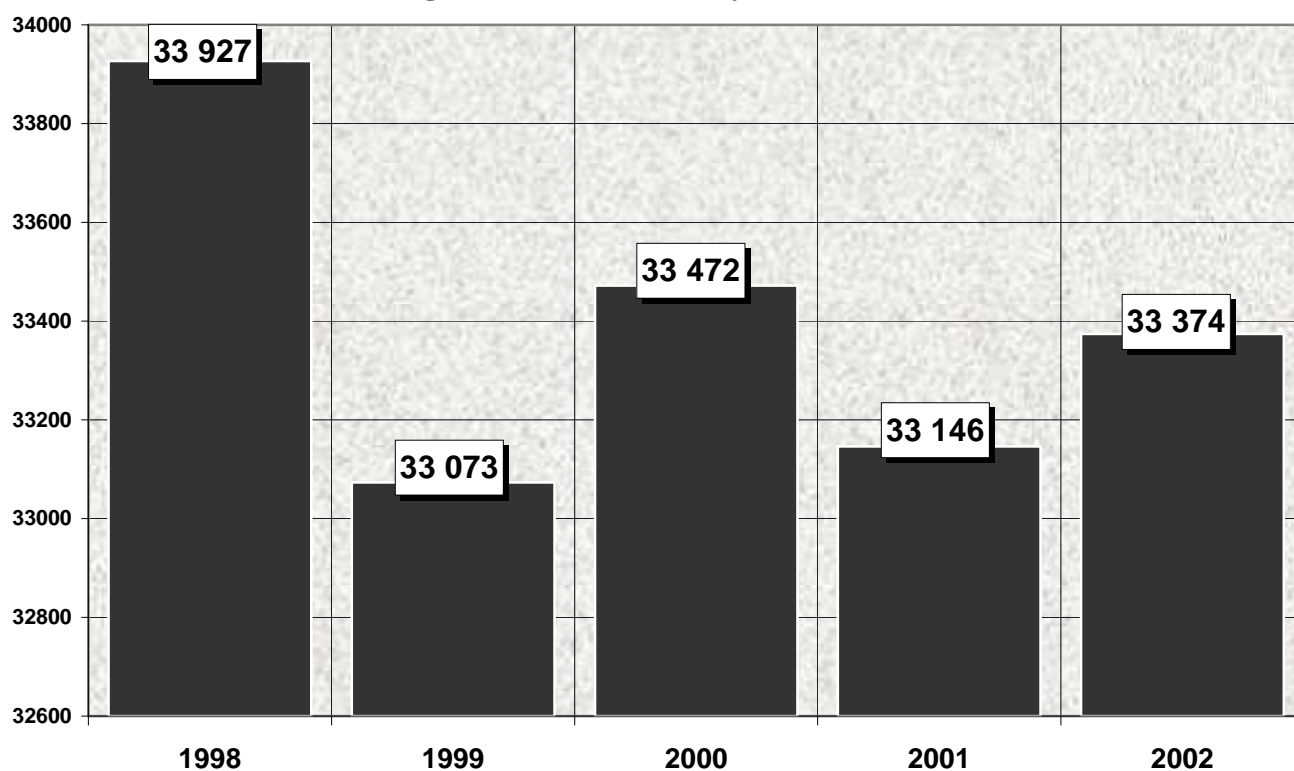

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane zawarte w załączniku 24 i na wykresie 22 dotyczą średniej liczby łóżek w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego w omawianych miastach i gminach uzdrowiskowych na przestrzeni lat 1998 – 2002. Na ich podstawie można wnioskować, że liczba łóżek w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego w roku 1999 zmniejszyła się o 2,52% w stosunku do roku 1998. Podobna sytuacja miała miejsce w roku 2001, gdzie po wcześniejszym wzroście liczby łóżek nastąpił spadek o 326 łóżek.

Największą liczbę łóżek w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego w 2002r. (por. załącznik 24) odnotowano w Kołobrzegu 5 565 łóżek (co stanowiło 16,7% ogółu łóżek w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego w 2002r.) i Ciechocinku 3 360 (co stanowiło 10,1%), a najmniejszą w Krasnobrodzie 100 łóżek (co stanowiło 0,29%) i Goczałkowicach Zdroju 128 (co stanowiło 0,38%).

Wykres 22. Średnia liczba łóżek w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego w miastach i gminach uzdrowiskowych w latach 1998 - 2002

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ze względu na dużą dowolność w kategoryzacji i nazewnictwie istniejących obiektów oraz fakt, że wiele obiektów dotychczas skategoryzowanych nie spełnia obecnie obowiązujących wymogów i standardów krajów europejskich, zachodzi pilna potrzeba przeprowadzenia od nowa

kategoryzacji wszystkich obiektów noclegowych i gastronomicznych. Ustawa o usługach turystycznych¹⁹¹ precyzuje zasady działania i wymogi jakie powinny spełniać obiekty noclegowe. Na podstawie art. 37, ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych, kategoryzacji podlegają tylko niektóre rodzaje obiektów noclegowych, a mianowicie hotele, motele, pensjonaty (1-5 gwiazdek), kempingi (1-4 gwiazdek) oraz domy wycieczkowe i schroniska młodzieżowe (kategorie I-III).

Według ustawy, zaszeregowanie obiektów hotelowych do poszczególnych kategorii powinien dokonywać wojewoda, a pozwolenie na prowadzenie pól biwakowych wydają wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast. Do nich też ma należeć prowadzenie ewidencji.

Pozwoli to na wdrożenie jednolitych standardów w ocenie polskich obiektów noclegowych (zblizonych do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej).

Na podstawie danych zawartych w tabeli 6 stwierdza się, że w miastach i gminach uzdrowiskowych w 2004r. kategoryzacją objęto 151 obiektów, liczących 13 210 miejsc noclegowych (17,1% ogółu). Pięć gwiazdek posiadał tylko jeden hotel, który dysponował 181 miejscami noclegowymi, a cztery gwiazdki miało 6 obiektów z 668 miejscami: 4 hotele, 2 pensjonaty i 1 kemping.

Najwięcej obiektów i miejsc noclegowych zaliczono do kategorii dwugwiazdkowej. Wyższy standard reprezentowało około 36% miejsc w bazie skategoryzowanej.

Tabela 6. Kategoryzacja turystycznych obiektów noclegowych w miastach i gminach uzdrowiskowych w 2004r.

Wyszczególnienie	Liczba obiektów	Miejsca noclegowe
Ogółem	151	13 210
5 gwiazdek	1	181
4 gwiazdki	7	668
3 gwiazdki	41	3 925
2 gwiazdki	50	4 768
1 gwiazdka	23	1 318
kategoria I	2	250
kategoria II	2	106
kategoria III	2	220
w trakcie kategoryzacji	23	1 774

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹⁹¹ Dz. U. 1997 r. Nr 133, poz. 884